

Sygn. akt VII AGa 1575/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 czerwca 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VII Wydział Gospodarczy w składzie:

Przewodniczący: SSA Jan Szachułowicz

Sędziowie: SA Marek Kolasieński (spr.)

SO del. Maciej Kruszyński

Protokolant: sekr. sądowy Katarzyna Mikiciuk

po rozpoznaniu w dniu 3 czerwca 2019 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” z siedzibą we W. (dawniej: (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą we W.)

przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

o stwierdzenie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

z dnia 26 października 2017 r., sygn. akt XVII AmA 63/14

I. oddala obie apelacje;

II. znosi wzajemnie między stronami koszty postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VII AGa 1575/18

UZASADNIENIE

Decyzją częściową Nr (...) z dnia 31 grudnia 2013 r. pozwany Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów po przeprowadzeniu przeciwko (...) Sp. z o.o. z siedzibą we W., wszczętego z urzędu, postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów:

I. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, działanie ww. przedsiębiorcy polegające na zamieszczeniu w stosowanym wzorcu umowy pn. „Umowa Pożyczki Nr (...)”, postanowienia przewidującego, że w przypadku odstąpienia od umowy pożyczki z ww. przedsiębiorcą konsument jest zobowiązany do spłaty odsetek jako iloczyn tzw. Opłaty Administracyjnej, naliczanej od udzielonej pożyczki zgodnie z tabelą określoną w umowie oraz ilorazu liczby dni, które minęły od momentu otrzymania pożyczki przez klienta do momentu spłaty pożyczki na rachunek przedsiębiorcy oraz liczby dni, na które została zaciągnięta dana pożyczka, tj. kwoty wielokrotnie wyższej od kwoty naliczanej zgodnie z przepisami ustawy o kredycie konsumenckim, co stanowi naruszenie art. 54 ust. 1 i ust. 4 ustawy

z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 126, poz.715 ze zm.) i stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 10 grudnia 2012 roku.

II. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, działanie ww. przedsiębiorcy polegające na niezamieszczaniu w reklamach pożyczki, które zawierają dane dotyczące rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania (r.r.s.o.), informacji o stopie oprocentowania kredytu wraz z wyodrębnieniem opłat uwzględnianych w całkowitym koszcie kredytu, całkowitej kwocie kredytu oraz informacji o czasie obowiązywania umowy, całkowitej kwocie do zapłaty przez konsumenta oraz wysokości rat, co stanowi naruszenie przepisu art. 7 ust. 1 pkt 1 i pkt 2 oraz ust. 2 pkt 1 i pkt 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 126, poz. 715 ze zm.) i stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 31 sierpnia 2012 roku.

III. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, działanie ww. przedsiębiorcy polegające na zastosowaniu w reklamach pożyczki haseł: „pożyczka tylko na dowód”, „bez BIK”, „także dla osób z komornikiem”, które mogą wprowadzać konsumenta w błąd poprzez wywołanie u niego błędnego przekonania o pewności uzyskania kredytu bez względu na wynik oceny ryzyka kredytowego, co stanowi niedozwoloną praktykę rynkową określoną w art. 4 ust. 1 i 2 w zw. z art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 roku o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U. Nr. 171, poz. 1206) i stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 1 stycznia 2013 roku.

IV. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, działanie ww. przedsiębiorcy polegające na zastosowaniu reklamy pożyczki hasła „Wczasy gratis do każdej pożyczki”, podczas gdy na reklamach wraz z informacją napisaną bardzo drobną czcionką że „W trakcie promocji każdy klient otrzyma gratis Bon promocyjny upoważniający do 7 noclegów dla 2 osób w wybranym hotelu. Minimalna pożyczka upoważniająca do otrzymania Bonu to 100 zł. Szczegóły u agentów K. (...). Czas promocji ograniczony, decyduje data złożenia wniosku o pożyczkę Ekspres Kasa”, która - poprzez nieprzekazanie przez przedsiębiorcę w sposób jasny, istotnych informacji dotyczących pożyczki - stanowi niedozwoloną praktykę rynkową określoną w art. 4 ust. 1 i ust. 2 w zw. z art. 6 ust. 1 i ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 roku o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U. Nr. 171, poz. 1206) i stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 31 lipca 2012 roku.

V. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, działanie ww. przedsiębiorcy polegające na:

- niepodawaniu w formularzu informacyjnym, dotyczącym kredytu konsumenckiego informacji o wysokości stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, co może stanowić naruszenie art. 13 ust. 1 pkt 12 w zw. z art. 14 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 126, poz. 715 ze zm.);

- niepodawaniu w umowach kredytu konsumenckiego informacji o wysokości rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, co może stanowić naruszenie art. 30 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 126, poz. 715 ze zm.) i stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 2 sierpnia 2013 roku.

VI. na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, działanie ww. przedsiębiorcy polegające na stosowaniu postanowienia wzorca umowy, które zostało wpisane do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym

mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego (Dz.U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296 ze zm.), poprzez zamieszczenie we wzorcu umowy „Umowa pożyczki Nr (...)” postanowienia o treści: „Klient zapłaci Pożyczkodawcy opłatę upominawczą za każdy monit wysłany do Klienta listem poleconym przez Pożyczkodawcę lub osobę trzecią, działającą w imieniu Pożyczkodawcy. Opłata upominawcza za wysłanie pierwszego monitu po upływie 7 (siedmiu) dni od dnia wystąpienia opóźnienia wynosi 30 zł; opłata upominawcza za wysłanie drugiego monitu po upływie 14 (czternastu) dni od dnia wystąpienia opóźnienia wynosi 50 zł; opłata upominawcza za wysłanie trzeciego monitu po upływie 25 (dwudziestu pięciu) dni od dnia wystąpienia opóźnienia wynosi 50 zł; opłata upominawcza za wysłanie czwartego monitu po upływie 35 (trzydziestu pięciu) dni od dnia wystąpienia opóźnienia wynosi 50 zł.” i nakazał zaniechanie jej stosowania.

VII. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, działanie ww. przedsiębiorcy polegające na podawaniu w umowie nieprawdziwych informacji o całkowitej kwocie do zapłaty poprzez informowanie, że opłata administracyjna stanowi całkowitą kwotę do zapłaty przez pożyczkobiorcę, co może stanowić nieuczciwą praktykę rynkową o której mowa w art. 4 ust. 1 i art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U. nr 171, poz. 1206) i stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 2 sierpnia 2013 roku.

VIII. na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów nałożył na (...) Sp. z o.o. z siedzibą we W.:

1. w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w pkt I sentencji decyzji, karę pieniężną w wysokości 102 415 zł (słownie złotych: sto dwa tysiące czterysta piętnaście), płatną do budżetu państwa;
2. w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w pkt II sentencji niniejszej decyzji, karę pieniężną w wysokości 20 863 zł (słownie złotych: dwadzieścia tysięcy osiemset sześćdziesiąt trzy), płatną do budżetu państwa;
3. w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w pkt III sentencji niniejszej decyzji, karę pieniężną w wysokości 20 863 zł (słownie złotych: dwadzieścia tysięcy osiemset sześćdziesiąt trzy), płatną do budżetu państwa;
4. w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w pkt IV sentencji niniejszej decyzji, karę pieniężną w wysokości 20 863 zł (słownie złotych: dwadzieścia tysięcy osiemset sześćdziesiąt trzy), płatną do budżetu państwa;
5. w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w pkt V sentencji niniejszej decyzji, karę pieniężną w wysokości 23 896 zł (słownie złotych: dwadzieścia trzy tysiące osiemset dziewięćdziesiąt sześć), płatną do budżetu państwa;
6. w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w pkt VI sentencji niniejszej decyzji, karę pieniężną w wysokości 22 759 zł (słownie złotych: dwadzieścia dwa tysiące siedemset pięćdziesiąt dziewięć), płatną do budżetu państwa;
7. w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w pkt VII sentencji niniejszej decyzji, karę pieniężną w wysokości 17 069 zł (słownie złotych: siedemnaście tysięcy sześćdziesiąt dziewięć) płatną do budżetu państwa.

Od powyższej Decyzji odwołanie złożył powód - (...) Sp. z o.o. z siedzibą we W., zaskarżając Decyzję w zakresie pkt I, III, IV, V, VI, VIII.

Powód zarzucił decyzji Prezesa UOKiK:

1. naruszenie art. 9 kpa i art. 10 kpa w zw. z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów przez zaliczenie w poczet materiału dowodowego „części” materiałów zebranych w trakcie postępowań wyjaśniających o sygn. DDK-405-36/12/ (...) oraz o sygn. DDK-405-67/12/BK bez dokładnego określenia, jakie informacje i dokumenty zostały zaliczone w poczet dowodów, wskutek czego wnoszący odwołanie nie został należycie i wyczerpująco poinformowany o okolicznościach faktycznych i prawnych sprawy, a tym samym ograniczone zostało jego prawo do czynnego udziału w postępowaniu przed Prezesem UOKiK,

i w konsekwencji wniósł o:

stwierdzenie nieważności Decyzji na podstawie art. 156 § 1 pkt 2) kpa, w związku z naruszeniem art. 9 kpa i art. 10 kpa w zw. z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

2. z ostrożności - w przypadku nieuznania przez Sąd bądź Prezesa UOKiK (w trybie art. 81 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów) powyższego zarzutu nieważności Decyzji - zarzucił także:

2.1 naruszenie art. 24 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez jego błędną wykładnię wyrażającą się w nieprawidłowym przyjęciu, że stosowanie przez przedsiębiorcę postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem SOKiK i wpisanych do rejestru może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy (niebędącego stroną postępowania o uznanie postanowienia wzorca za niedozwolone) za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i w konsekwencji nieuzasadnione zastosowanie art. 26 ust. 1 oraz art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez wydanie Decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazanie jej zaniechania oraz nałożenie na wnoszącego odwołanie kary pieniężnej zamiast zastosowania art. 105 § 1 kpa w zw. z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, co skutkowałoby umorzeniem postępowania;

2.2 naruszenie art. 24 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez jego nieuzasadnione zastosowanie i nieprawidłowe przyjęcie, że (...) sp. z o.o. naruszył obowiązek udzielenia konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, mimo że okoliczności sprawy nie uzasadniały takiej oceny, tj. niepodawanie w Umowach pożyczki oraz w formularzu informacyjnym wysokości stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego w wartości liczbowej nie narusza obowiązków informacyjnych wynikających z ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim;

2.3 naruszenie art. 24 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 oraz art. 5 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym przez ich nieuzasadnione zastosowanie i nieprawidłowe przyjęcie, że działanie F. polegające na zastosowaniu w reklamach pożyczki haseł: „pożyczka tylko na dowód”, „bez BIK”, „także dla osób z komornikiem” wprowadzało konsumentów w błąd poprzez wywołanie u nich błędnego przekonania o pewności uzyskania kredytu bez względu na wynik oceny ryzyka kredytowego;

2.4 naruszenie art. 24 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 oraz art. 6 ust. 1 i ust. 3 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym przez ich nieuzasadnione zastosowanie i nieprawidłowe przyjęcie, że działanie F. polegające na zastosowaniu w reklamach pożyczki hasła „Wczasy gratis do każdej pożyczki” wraz z informacją, że „W trakcie promocji każdy klient otrzyma gratis Bon promocyjny upoważniający do 7 noclegów dla 2 osób w wybranym hotelu. Minimalna pożyczka upoważniająca do otrzymania Bonu to 100 zł. Szczegóły u agentów K. pl (...) promocji ograniczony, decyduje data złożenia wniosku o pożyczkę Ekspres Kasa”, stanowi niedozwoloną praktykę rynkową poprzez nieprzekazanie przez przedsiębiorcę w sposób jasny istotnych informacji dotyczących pożyczki;

2.5 naruszenie art. 24 ust. 1 oraz ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez jego nieuzasadnione zastosowanie i nieprawidłowe przyjęcie, że działanie (...) sp. z o.o. polegające na zamieszczeniu w stosowanym wzorcu umowy „Umowa pożyczki Nr (...)” postanowienia przewidującego, że w przypadku odstąpienia od umowy pożyczki z ww. przedsiębiorcą, konsument jest zobowiązany do spłaty odsetek jako iloczynu tzw. Opłaty Administracyjnej, naliczanej od udzielonej pożyczki zgodnie z tabelą określoną w umowie oraz ilorazu liczby dni, które minęły od momentu otrzymania pożyczki przez klienta do momentu spłaty pożyczki na rachunek przedsiębiorcy oraz liczby dni, na które została zaciągnięta dana pożyczka, stanowi naruszenie art. 54 ust. 1 i ust. 4 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim i w konsekwencji nieuzasadnione zastosowanie art. 27 ust. 1 i 2 oraz art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez wydanie Decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzeniu zaniechania jej stosowania oraz o nałożeniu na wnoszącego odwołanie kary pieniężnej zamiast zastosowania art. 105 § 1 kpa w zw. z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, co skutkowałoby umorzeniem postępowania;

a ponadto, niezależnie od zarzutów wskazanych w pkt 2.1 - 2.4, zarzucił także:

2.6 naruszenie art. 111 w zw. z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów:

2.6.1 przez nieuwzględnienie przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej okoliczności uzasadniających nałożenie kary w szczególnie niskiej wysokości - tj. okoliczności, że:

(i) brak było wytycznych co do sposobu realizacji nowych przepisów ustawy o kredycie konsumenckim,

(ii) Prezes UOKiK opublikował przedmiotowe wytyczne już po wszczęciu postępowania właściwego oraz po przedstawieniu F. zarzutów;

oraz

2.6.2 przez nieuwzględnienie przy ustalaniu wysokości kary okoliczności uzasadniających zmniejszenie kwoty bazowej kary oraz niewłaściwe uwzględnienie wszystkich okoliczności łagodzących sprawę tj. okresu trwania naruszeń, czasu ich zaniechania, stopnia oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy o kredycie konsumenckim oraz wpływu naruszeń na sytuację konsumentów,

mimo że zgodnie z opublikowanymi przez Prezesa UOKiK Wyjaśnieniami w sprawie ustalania wysokości kar pieniężnych za stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przy wymiarze kary należało uwzględnić zarówno okoliczności uzasadniające nałożenie kary w szczególnie niskiej wysokości, jak i okoliczności uzasadniające zmniejszenie kwoty bazowej kary.

3. Wskazując na zarzuty wymienione w pkt 2 (na wypadek nieuwzględnienia zarzutu i żądania z pkt 1) wniósł o:

3.1 uchylenie zaskarżonej Decyzji w części tj. w zakresie pkt I, III, IV, V, VI oraz VIII, przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na podstawie art. 81 § 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i umorzenie w tej części postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów na podstawie art. 105 § 1 kpa w zw. z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

3.2 ewentualnie, gdyby Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie podzielił zarzutów wskazanych w punkcie 2 powyżej, wniósł o:

- zmianę zaskarżonej Decyzji w części przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na podstawie art. 81 § 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i zmniejszenie nałożonej na wnoszącego odwołanie kary pieniężnej w ten sposób, aby nałożona kara mogła zostać uznana za karę pieniężną w szczególnie niskiej wysokości (w ocenie wnoszącego odwołanie, karą w szczególnie niskiej wysokości byłaby kara w kwocie nie wyższej niż: 10.000 zł, zaś w odniesieniu do poszczególnych praktyk karami w szczególnie niskiej wysokości byłyby kary nie wyższe niż:

- (i) ppkt 1 pkt VIII sentencji Decyzji - 4.000 zł;
- (ii) ppkt 2 pkt VIII sentencji Decyzji - 1.000 zł;
- ((...)) ppkt 3 pkt VIII sentencji Decyzji - 1.000 zł;
- (iv) ppkt 4 pkt VIII sentencji decyzji - 1.000 zł;
- (v) ppkt 5 pkt VIII sentencji decyzji - 1.000 zł;
- (vi) ppkt 6 pkt VIII sentencji decyzji - 1.000 zł;
- (vii) ppkt 7 pkt VIII sentencji decyzji - 1.000 zł),

3.3 ewentualnie, gdyby Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie znalazł podstaw do nałożenia kary w szczególnie niskiej wysokości, wniósł o:

- zmianę zaskarżonej Decyzji w części przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na podstawie art. 479^{31a} § 3 kpc i zmniejszenie nałożonej na wnoszącego odwołanie kary pieniężnej w ten sposób, aby nałożona kara uwzględniała wszystkie okoliczności sprawy tj. okres trwania naruszeń, czas ich zaniechania, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy o kredycie konsumenckim oraz wpływ naruszeń na sytuację konsumentów, czyli okoliczności nieuwzględnione, zdaniem powoda, przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

3.4 na wypadek, gdyby Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie uchylił ani nie zmienił zaskarżonej Decyzji w sposób wskazany powyżej, wniósł o:

- uchylenie zaskarżonej Decyzji w części tj. w zakresie pkt I, III, IV, V, VI oraz VIII Decyzji przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, na podstawie art. 479^{31a} § 3 kpc, gdyż nie było podstaw do jej wydania,

3.5 ewentualnie, gdyby Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie podzielił zarzutów wskazanych w punkcie 2 powyżej, wniósł o:

- zmianę zaskarżonej Decyzji w części przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów na podstawie art. 479^{31a} § 3 kpc i zmniejszenie nałożonej na wnoszącego odwołanie kary pieniężnej w ten sposób, aby nałożona kara mogła zostać uznana za karę pieniężną w szczególnie niskiej wysokości (w ocenie wnoszącego odwołanie karą w szczególnie niskiej wysokości byłaby kara w kwocie nie wyższej niż: 10.000 zł, zaś w odniesieniu do poszczególnych praktyk karami w szczególnie niskiej wysokości byłyby kary nie wyższe niż:

- (i) ppkt 1 pkt VIII sentencji decyzji - 4.000 zł;
- (ii) ppkt 2 pkt VIII sentencji decyzji - 1.000 zł;
- (iii) ppkt 3 pkt VIII sentencji decyzji - 1.000 zł;
- (iv) ppkt 4 pkt VIII sentencji decyzji - 1.000 zł;
- (v) ppkt 5 pkt VIII sentencji decyzji - 1.000 zł;
- (vi) ppkt 6 pkt VIII sentencji decyzji - 1.000 zł;
- (vii) ppkt 7 pkt VIII sentencji decyzji - 1.000 zł),

3.6 ewentualnie, gdyby Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie znalazł podstaw do nałożenia kary w szczególnie niskiej wysokości, wniósł o:

- zmianę zaskarżonej Decyzji w części przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów na podstawie art. 479^{31a} § 3 kpc i zmniejszenie nałożonej na wnoszącego odwołanie kary pieniężnej w ten sposób, aby nałożona kara uwzględniała wszystkie okoliczności sprawy tj. okres trwania naruszeń, czas ich zaniechania, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy o kredycie konsumenckim oraz wpływ naruszeń na sytuację konsumentów, czyli okoliczności nieuwzględnione, zdaniem powoda, przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Ponadto powód wniósł o:

4. zasądzenie od Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na rzecz wnoszącego odwołanie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych;

5. dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów powołanych w uzasadnieniu odwołania na okoliczności tam wskazane, tj.:

5.1 dowodu z dokumentu znajdującego się w aktach postępowania przed Prezesem UOKiK ((...)61-29/12/ZR), tj. pisma F. z dnia 10.12.2012 r. wraz załącznikami (tj. Załącznik nr 1 - Pełnomocnictwo, dowód uiszczenia opłaty skarbowej i oryginał odpisu z KRS; Załącznik nr 2 - Wzorzec umowy obowiązujący z dniem 10.12.2012 r.; Załącznik nr 3 - przykład wypłaconej pożyczki i jej zwrot po wypowiedzeniu umowy przez klienta; Załącznik nr 4 - reklamy rozpowszechniane od 3.08.2012; Załącznik nr 5 - sprawozdanie finansowe F. za 2011.) (w aktach postępowania przed Prezesem UOKiK o sygn. RWR-61-29/12/ZR) na okoliczność treści tego pisma oraz załączonych dokumentów;

5.2 dowodu z dokumentu znajdującego się w aktach postępowania przed Prezesem UOKiK ((...)61-29/12/ZR), tj. pisma F. z dnia 2.08.2013 r. wraz załącznikami (tj. Załącznik nr 1 - Wzorzec Umowy pożyczki; Załącznik nr 2 - Wzorzec pożyczki formularza informacyjnego; Załącznik nr 3 - zmieniony wzorzec Umowy pożyczki; Załącznik nr 4 - Zmieniony wzorzec formularza informacyjnego; Załącznik nr 5 - Odpis umowy pomiędzy F. a (...) sp. z o.o.; Załącznik nr 6 - Oplata od pełnomocnictwa) (w aktach postępowania przed Prezesem UOKiK o sygn. RWR-61-29/12/ZR) na okoliczność treści tego pisma oraz załączonych dokumentów.

Wyrokiem z dnia 26 października 2017 r. Sąd Okręgowy w Warszawie

1. uchylił zaskarżoną Decyzję w pkt VI i w pkt VIII. 6.,

2. oddalił odwołanie w pozostałej części oraz

3. zasądził od (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” z siedzibą we W. (dawniej (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą we W.) na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny w sprawie.

(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., po zmianie nazwy i siedziby na (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” z siedzibą we W., prowadzi działalność gospodarczą pod numerem (...) w Krajowym Rejestrze Sądowym. Spółka świadczy usługi m.in. na rzecz konsumentów w zakresie udzielania pożyczek (65, 22, Z - pozostałe formy udzielania kredytów i 67, 13, Z - działalność pomocnicza finansowa, gdzie indziej niesklasyfikowana) (dowód: k. 129-130 akt adm., k. 110- 112 akt sąd.).

Od początku 2012 r. ww. Spółka działająca na obszarze całego kraju, wprowadziła do obrotu wzór umowy pod nazwą „Umowa pożyczki Nr (...)”, w oparciu o który zawierała z konsumentami umowy w zakresie udzielania na ich rzecz pożyczek pieniężnych. Umowa reguluje m.in. zasady analizy wniosku o pożyczkę, terminy zwrotu pożyczki i zasady naliczania dodatkowych opłat w przypadku ich nieprzestrzegania, kwestię przekazania klientowi pożyczki oraz kwestię prawa do odstąpienia od umowy. Do wymienionej umowy dołączane są wzorce: „Formularz odstąpienia od umowy” oraz „Formularz informacyjny dotyczący kredytu konsumenckiego”. W 2011 r. Spółka zawarła 153 105 umów

kredytowych, natomiast w trzech kwartałach 2012 r. – co najmniej 134 749 umów (dowód: k. 3-4, 5-8, 9, 10- 13, akt adm. oraz k. 7 załącznika do akt adm. głównych).

W „Umowie pożyczki Nr (...)” zamieszczono pkt 6.3., zgodnie z którym: „Na podstawie Umowy Pożyczki Klient zobowiązuje się wobec Pożyczkodawcy zapłacić Pożyczkodawcy Oplatę Administracyjną za badanie Wniosku o Pożyczkę oraz wypłacanie Pożyczki dla poszczególnych Rat pożyczki jak wskazane w Art. 6.4 niniejszej Umowy Pożyczki. Nie naliczane są odsetki od kwoty kredytu”. Przedmiotowa opłata jest naliczana jak w poniższych tabelach zamieszczonych we wzorcu umowy:

Kwota	Termin	Oplata Administracyjna- Koszt pożyczki	Całkowita kwota do zapłaty przez Klienta (PLN)
100 zł	15 dni	25	125
200 zł	15 dni	50	250
300 zł	15 dni	75	375
400 zł	15 dni	100	500
500 zł	15 dni	125	625
600 zł	15 dni	150	750
700 zł	15 dni	175	875
800 zł	15 dni	200	1000
200 zł	30 dni	79	279
300 zł	30 dni	103	403
400 zł	30 dni	131	531
500 zł	30 dni	165	665
600 zł	30 dni	205	805
700 zł	30 dni	222	922

800 zł	30 dni	250	1050
900 zł	30 dni	280	1180
1000 zł	30 dni	285	1285
1100 zł	30 dni	330	1430
1200 zł	30 dni	360	1560

Kwota	Termin	Opłata Administracyjna-Koszt Pożyczki	Całkowita kwota do zapłaty przez Klienta (PLN)	Liczba rat	Wysokość raty
1000 zł	60 dni	550	1550	2	775 zł
1100 zł	60 dni	600	1700	2	850 zł
1200 zł	60 dni	650	1850	2	925 zł
1300 zł	60 dni	705	2005	2	1003 zł
1400 zł	60 dni	750	2150	2	1075 zł
1500 zł	60 dni	800	2300	2	1150 zł
1600 zł	60 dni	850	2450	2	1225 zł
1700 zł	60 dni	900	2600	2	1300 zł
1800 zł	60 dni	950	2750	2	1375 zł
1900 zł	60 dni	1000	2900	2	1450 zł
2000 zł	60 dni	1050	3050	2	1525 zł

Jednocześnie, zgodnie z pkt 7.3. Umowy: „Klient, który składa oświadczenie o odstąpieniu od Umowy Pożyczki, jest zobowiązany do zwrotu kwoty Pożyczki na rachunek bankowy (...) wraz z należnymi odsetkami naliczanymi za każdy dzień, który upłynął od momentu wypłaty Pożyczki przez Pożyczkodawcę Klientowi do dnia spłaty Pożyczki

przez Klienta na wskazany rachunek bankowy Pożyczkodawcy w terminie 30 dni od dnia, w którym Klient złożył oświadczenie o odstąpieniu (...)." Natomiast, stosownie do pkt 7.4 Umowy: „Odsetki, o których mowa w pkt 7.3. powyżej są obliczane jako iloczyn Opłaty Administracyjnej naliczanej od udzielonej pożyczki zgodnie z tabelą określoną w pkt 6.3. oraz ilorazu liczby dni które minęły od momentu otrzymania Pożyczki przez Klienta do momentu spłaty Pożyczki na rachunek Pożyczkodawcy oraz liczby dni, na które została zaciągnięta dana pożyczka zgodnie z tabelą w pkt 6.3” (dowód: k. 5- 8 akt adm.).

Postanowienia te w powyższej wersji były stosowane przez Spółkę do 10 grudnia 2012 r., w nowym wzorcu Umowy zmieniono je lub wykreślono (dowód: k. 40-41, 46, 50- 54 akt adm.).

W ramach działalności promującej swoją ofertę w zakresie pożyczek dla ludności, w okresie maj - lipiec 2012 r., Spółka rozpowszechniała materiały reklamowe, dystrybuowane we własnych punktach obsługi klienta (ulotki papierowe) oraz przez Internet (pliki graficzne), które zawierały następujące hasła: „pożyczka tylko na dowód”, „bez BIK”, „także dla osób z komornikiem”. Tym niemniej Spółka dokonywała oceny ryzyka kredytowego (dowód: karta 7- 8 załącznika do akt głównych adm.). Przedmiotowe materiały reklamowe z zakwestionowanymi hasłami były dostępne dla klientów maksymalnie do końca grudnia 2012 r., a ich dystrybucja nie była już wznawiana (dowód: karta 21F-21I, 78-80 i 82 akt adm.).

W lipcu 2012 r. Spółka rozpropagowała w gazetkach jednej z sieci handlowych reklamę zawierającą hasło: „Wczasy gratis do każdej pożyczki”. Jednocześnie na reklamach tych zamieszczono (napisany bardzo drobną czcionką) komunikat informujący, że „W trakcie promocji każdy klient otrzyma gratis Bon Promocyjny upoważniający do 7 noclegów dla 2 osób w wybranym hotelu. Minimalna pożyczka upoważniająca do otrzymania Bonu to 100 zł (sto złotych). Szczegóły u agentów K. (...) . Czas promocji ograniczony, decyduje data złożenia wniosku o pożyczkę Ekspres Kasa”. W dalszym ciągu tekstu również małą czcionką podano informację o wysokości r.r.s.o. - 23 000%. (dowód: karta 21I, 43, 45 akt adm.)

W „Umowie pożyczki Nr (...)” oraz w dokumencie pn. „Formularz informacyjny dotyczący kredytu konsumenckiego” Spółka nie zamieściła informacji o wysokości stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego. W obu dokumentach zawarta jest natomiast informacja dotycząca oprocentowania zadłużenia przeterminowanego. Zgodnie z pkt 6.9 Umowy: „Odsetki za czas opóźnienia o których mowa w pkt 6.7. powyżej naliczane są w wysokości odsetek maksymalnych określonych w art. 359 §2(1) ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku -Kodeksu cywilnego, tj. czterokrotnej wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego”. Z kolei w formularzu informacyjnym, w pkt 3 „Koszty kredytu” zamieszczono zapis - „stopa oprocentowania zadłużenia przeterminowanego: Odsetki za czas opóźnienia w wysokości odsetek maksymalnych określonych a art. 359 § 2 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku - Kodeksu cywilnego (Dz.U. Nr 16, poz. 93 ze zm.), tj. czterokrotnej wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego”. (dowód: k. 7 i 12 akt adm.)

Obydwie regulacje dotyczące stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego zostały zmienione z dniem 02 sierpnia 2013 r. (dowód: k. 105 -107 akt adm.).

W Umowie, spółka zamieściła pkt 6.11., zgodnie z którym: „Klient zapłaci Pożyczkodawcy opłatę upominawczą za każdy monit wysłany do Klienta listem poleconym przez Pożyczkodawcę lub osobę trzecią działającą w imieniu Pożyczkodawcy. Opłata upominawcza za wysłanie pierwszego monitu po upływie 7 (siedmiu) dni od dnia wystąpienia opóźnienia wynosi 30 zł; opłata upominawcza za wysłanie drugiego monitu po upływie 14 (czternastu) dni od dnia wystąpienia opóźnienia wynosi 50 zł; opłata upominawcza za wysłanie trzeciego monitu po upływie 25 (dwudziestu pięciu) dni od dnia wystąpienia opóźnienia wynosi 50 zł; opłata upominawcza za wysłanie czwartego monitu po upływie 35 (trzydziestu pięciu) dni od dnia wystąpienia opóźnienia wynosi 50 zł”. (dowód: k. 7 akt adm.)

W Rejestrze postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ kpc znajdują się następujące postanowienia o treści:

- „Opłata za sporządzenie i wysłanie lub doręczenie wezwania do zapłaty raty (rat) kredytu lub odsetek - od każdego wezwania - 20 zł” (postanowienie wpisane pod pozycją 3852 na podstawie wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 04 lipca 2012 r. o sygn. akt XVII AmC 5205/11 w sprawie z powództwa Stowarzyszenia (...) w P. przeciwko Bankowi Spółdzielczemu w K.)

- „Opłata za wezwanie do zapłaty i wypowiedzenie umowy (pożyczkobiorca) - 20 zł” (postanowienie wpisane pod pozycją 4090 na podstawie wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 08 grudnia 2011 r. o sygn. akt XVII AmC 2905/11 w sprawie z powództwa Stowarzyszenia (...) w P. przeciwko (...)w (...) D. w D.)

Spółka osiągnęła w 2012 roku przychód w wysokości 37 931 670, 48 zł (dowód: dokument CIT-8 za rok 2012, k. 86-89 akt adm.).

Powyższy stan faktyczny został ustalony przez Sąd Okręgowy w oparciu o dowody z dokumentów zgromadzone w toku postępowania administracyjnego, nie kwestionowane przez strony.

W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje.

W ocenie Sądu Okręgowego odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie w zakresie, w jakim dotyczyło pkt I, III, IV i V Decyzji oraz pkt VIII Decyzji co do kar nałożonych za naruszenia powoda określone w ww. punktach Decyzji, w tej bowiem części zaskarżona Decyzja jest w jego ocenie słuszna i znajduje oparcie w przepisach prawa.

Powołując się na treść art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) (dalej: u.o.k.i.k.), Sąd Okręgowy podkreślił, iż nie budzi wątpliwości w rozpoznawanej sprawie, że powód jest przedsiębiorcą i, że podejmuje działania w obrocie z konsumentami, w związku z czym rozstrzygnięcia wymagała kwestia, czy działania opisane w stanie faktycznym sprawy są bezprawne i czy naruszają zbiorowe interesy konsumentów.

Sąd Okręgowy uznał, iż w odniesieniu do zachowań Przedsiębiorcy opisanych w pkt I i V Decyzji ich bezprawność należy wywieść w oparciu o przepisy ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 126, poz. 715 ze zm.).

W pkt I Decyzji chodzi bowiem o działanie polegające na zamieszczeniu w stosowanym wzorcu umowy pn. „Umowa Pożyczki Nr (...)”, postanowienia przewidującego, że w przypadku odstąpienia od umowy pożyczki konsument jest zobowiązany do spłaty odsetek jako iloczyn tzw. Opłaty Administracyjnej, naliczanej od udzielonej pożyczki zgodnie z tabelą określoną w umowie oraz ilorazu liczby dni, które minęły od momentu otrzymania pożyczki przez klienta do momentu spłaty pożyczki na rachunek przedsiębiorcy oraz liczby dni, na które została zaciągnięta dana pożyczka, czyli kwoty wielokrotnie wyższej od kwoty naliczanej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 126, poz.715 ze zm.), a zgodnie z art. 54 ust. 1 powołanej ustawy konsument nie ponosi kosztów związanych z odstąpieniem od umowy o kredyt konsumencki, z wyjątkiem odsetek za okres od dnia wypłaty kredytu do dnia spłaty kredytu. Dodatkowo Sąd Okręgowy wskazał, iż w art. 54 ust. 4 podano, że w przypadku odstąpienia od umowy, o którym mowa w art. 53, kredytodawcy nie przysługują żadne inne opłaty, z wyjątkiem bezzwrotnych kosztów poniesionych przez niego na rzecz organów administracji publicznej oraz opłat notarialnych. Oznacza to w ocenie Sądu Okręgowego, że przedsiębiorca nie powinien żądać od konsumenta, w przypadku odstąpienia przez niego od umowy, żadnych innych kosztów oprócz odsetek, chyba, że poniósł koszty na rzecz organów administracji publicznej lub koszty opłat notarialnych i w takim razie może domagać się tychże kosztów. Natomiast w przedmiocie przysługujących przedsiębiorcy odsetek Sąd Okręgowy stwierdził, że nie mogą one przekraczać odsetek maksymalnych uregulowanych przepisami Kodeksu cywilnego. Zgodnie bowiem z art. 359 § 2² k.c., jeżeli wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej przekracza wysokość odsetek maksymalnych, należą się odsetki maksymalne, a w myśl art. 359 § 2³ k.c. postanowienia umowne nie mogą wyłączać ani ograniczać przepisów o odsetkach maksymalnych, także w razie dokonania wyboru prawa obcego. W takim przypadku stosuje się

przepisy ustawy. W art. 359 § 2¹ k.c. określono zaś, iż maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (odsetki maksymalne).

Natomiast w ocenie Sądu Okręgowego (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” stosowała inne, dużo wyższe odsetki, na co wskazuje pkt 7.4 wykorzystywanej przez Spółkę w obrocie konsumenckim „Umowy Pożyczki nr (...)” stanowiący, że „Odsetki, o których mowa w pkt 7.3. powyżej są obliczane jako iloczyn Opłaty Administracyjnej naliczanej od udzielonej pożyczki zgodnie z tabelą określoną w pkt 6.3. oraz ilorazu liczby dni, które minęły od momentu otrzymania Pożyczki przez Klienta do momentu spłaty Pożyczki na rachunek Pożyczkodawcy oraz liczby dni, na które została zaciągnięta dana pożyczka zgodnie z tabelą w pkt 6.3.”. Jak podał pozwany Prezes UOKiK przykładowo klient, który zawarł umowę pożyczki na 1000 złotych na okres 30 dni, w razie odstąpienia od umowy i dokonania zwrotu kwoty pożyczki po 10 dniach od otrzymania kwoty pożyczki, w myśl zasad zawartych w umowie jest zobowiązany zapłacić dodatkowo kwotę 95 złotych, podczas gdy - zgodnie z zasadami przewidzianymi w ustawie o kredycie konsumenckim, klient byłby zobowiązany do zapłaty dodatkowo - przy zastosowaniu odsetek maksymalnych przewidzianych w kodeksie cywilnym (wynoszących 16%) - ok. 4,4 zł.

Powyższe zdaniem Sądu Okręgowego świadczy, że wprowadzona przez Spółkę metoda wyliczania odsetek prowadziła do uzyskiwania przez Spółkę wielokrotnie wyższych odsetek niż należałyby się jej zgodnie z bezwzględnie obowiązującymi przepisami ustawy. Tym samym sposób ukształtowania odsetek przez Spółkę należy w jego ocenie uznać za sprzeczny z tymi przepisami, a przez to implikujący naruszenie art. 54 ust. 1 i 4 ustawy o kredycie konsumenckim.

Odnosząc się z kolei do pkt V Decyzji w której opisano bezprawne zachowania (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” polegające na niepodawaniu w formularzu informacyjnym, dotyczącym kredytu konsumenckiego informacji o wysokości stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego oraz niepodawaniu w umowach kredytu konsumenckiego informacji o wysokości rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, Sąd Okręgowy wskazał, iż w przypadku pierwszego zaniechania Spółki określonego w tym pkt. Decyzji kluczowe znaczenie ma art. 13 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim, w którym wskazano, jakie dane kredytodawca lub pośrednik kredytowy przed zawarciem umowy o kredyt konsumencki jest zobowiązany podać konsumentowi, na trwałym nośniku. I tak w art. 13 ust. 1 pkt 12 podano, że podmioty te obarczone są wskazaniem informacji o stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, warunków jej zmiany oraz ewentualnych innych opłatach z tytułu zaległości w spłacie kredytu. Przy czym w myśl art. 14 tej ustawy kredytodawca lub pośrednik kredytowy przekazuje konsumentowi dane, o których mowa w art. 13 ust. 1 i 2, na formularzu informacyjnym dotyczącym kredytu konsumenckiego, którego wzór określa załącznik nr 1 do ustawy. Przedmiotowy formularz zbudowany w formie tabeli zawiera w części 3 rubrykę dotyczącą skutków braku płatności, przy której umieszczono rubrykę „-stopa oprocentowania zadłużenia przeterminowanego:” do uzupełnienia.

Następnie Sąd Okręgowy wskazał, iż tymczasem Spółka w używanym formularzu informacyjnym nie podawała konkretnej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, gdyż przy tej pozycji określiła jedynie, że „Odsetki za czas opóźnienia w wysokości odsetek maksymalnych określonych w art. 359 § 2 1 ustawy z 23 kwietnia 1964 roku – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 ze zm.), tj. czterokrotnej wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego.” Natomiast pozycja formularza „stopa oprocentowania zadłużenia przeterminowanego” zdaniem Sądu Okręgowego wymaga podania stosowanej przez pożyczkodawcę stopy oprocentowania w sposób liczbowy, a nie jak to uczyniła Spółka w sposób opisowy, wskazujący faktycznie metodę wyliczenia oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, dodatkowo odsyłający do przepisu ustawy Kodeks cywilny oraz innych wskaźników jak stopa kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego. Sąd Okręgowy stwierdził, iż klient pożyczkodawcy powinien zostać zgodnie z art. 13 ust. 1 pkt 12 w zw. z art. 14 ustawy o kredycie konsumenckim poinformowany wprost o stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, nie zaś zmuszony do poszukiwania wskaźników dla wyliczenia tej stopy i jej samodzielnego oszacowania. W przeciwnym bowiem razie nie zostaje wypełniony przez Przedsiębiorcę, wynikający z ustawy obowiązek informacyjny wobec konsumenta.

Dlatego też w ocenie Sądu Okręgowego niezamieszczanie przez Spółkę w formularzach informacyjnych kierowanych do konsumentów oznaczonej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego stanowi poważny błąd, który należy uznać za przejaw dezinformacji prowadzący do naruszenia ww. art. 13 ust. 1 pkt 12 w zw. z art. 14 ustawy o kredycie konsumenckim.

W przypadku drugiego zaniechania Spółki wymienionego w pkt V zaskarżonej Decyzji Sąd Okręgowy odwołał się do art. 30 ust. 1 pkt 11 ustawy o kredycie konsumenckim, zgodnie z którym umowa o kredyt konsumencki powinna określać roczną stopę oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, warunki jej zmiany oraz ewentualne inne opłaty z tytułu zaległości w spłacie kredytu, wskazując, iż faktycznie Spółka w pkt 6.9 wzorca „Umowy Pożyczki nr (...)”, analogicznie jak w formularzu informacyjnym dotyczącym kredytu konsumenckiego, wskazała, że „Odsetki za czas opóźnienia, o których mowa w pkt 6.7 powyżej naliczane są w wysokości odsetek maksymalnych określonych w art. 359 § 2 (1) Kodeksu cywilnego, tj. czterokrotnej wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego.” W ocenie Sądu Okręgowego powyższe ogólne wytyczne podane przez Spółkę służące określeniu wysokości odsetek zadłużenia przeterminowanego nie mogą zastąpić obowiązkowego oznaczenia rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego wymaganego przepisem prawa. Dopiero bowiem wskazanie konkretnej wysokości rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego uznać należy za wypełnienie wymogów art. 30 ust. 1 pkt 11 ustawy o kredycie konsumenckim, czego nie spełnia przedstawienie przez Spółkę jedynie sposobu obliczania rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego. Wobec tego w ocenie Sądu Okręgowego Spółka nie udzielając konsumentom pełnej, rzetelnej informacji rzeczywiście naruszyła powołany przepis ustawy o kredycie konsumenckim.

Co do praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów opisanej przez Prezesa UOKiK w pkt III Sąd Okręgowy uznał, że przedstawianie przez (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w reklamach pożyczki haseł: „pożyczka tylko na dowód”, „bez BIK”, „także dla osób z komornikiem”, które mogą wprowadzać konsumenta w błąd poprzez wywołanie u niego błędnego przekonania o pewności uzyskania kredytu bez względu na wynik oceny ryzyka kredytowego, stanowi niedozwoloną praktykę rynkową określoną w art. 4 ust. 1 i 2 w zw. z art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 roku o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U. Nr. 171, poz. 1206) (pkt III Decyzji), która została bezpośrednio wymieniona w art. 24 ust. 2 pkt 3 ustawy okik jako bezprawna praktyka naruszająca zbiorowy interes konsumentów.

W przypadku opisanej praktyki w ocenie Sądu Okręgowego jej bezprawność wynika z naruszenia powszechnie obowiązującej normy prawnej wyrażonej w art. 3 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym - zakazu stosowania nieuczciwych praktyk rynkowych. Sąd Okręgowy podkreślił przy tym, iż pojęcie praktyki rynkowej zostało zdefiniowane w art. 2 pkt 4 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, gdzie podano, że przez praktyki rynkowe rozumie się działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy, sposób postępowania, oświadczenie lub informację handlową, w szczególności reklamę i marketing, bezpośrednio związane z promocją lub nabyciem produktu przez konsumenta i niewątpliwie odpowiednio sformułowane treści zawarte w reklamie pożyczki miały istotny związek i przełożenie na decyzje konsumentów co do zawarcia umowy z Przedsiębiorcą.

Z kolei w kwestii nieuczciwości praktyk rynkowych Sąd Okręgowy odwołał się do art. 4 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, zgodnie z którym praktyka rynkowa stosowana przez przedsiębiorców wobec konsumentów jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy dotyczącej produktu, w trakcie jej zawierania lub po jej zawarciu. W myśl natomiast art. 4 ust. 2 tej ustawy za nieuczciwą praktykę rynkową uznaje się w szczególności praktykę rynkową wprowadzającą w błąd oraz agresywną praktykę rynkową, a także stosowanie sprzecznego z prawem kodeksu dobrych praktyk, jeżeli działania te spełniają przesłanki określone w ust. 1.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy wskazał, iż jedną z nieuczciwych praktyk rynkowych jest zatem praktyka rynkowa wprowadzająca w błąd, którą przypisano powodowi w pkt III Decyzji, a stosownie do treści art. 5 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, praktykę rynkową uznaje się za działanie wprowadzające w

błąd, jeżeli działanie to w jakikolwiek sposób powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął.

Dokonując subsumcji ustalonego stanu faktycznego pod normy powyżej przywołanych przepisów, Sąd Okręgowy stwierdził, iż uzasadnione jest uznanie, że podawanie przez (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” w reklamach pożyczki haseł: „pożyczka tylko na dowód”, „bez BIK”, „także dla osób z komornikiem”, wprowadza konsumentów w błąd, albowiem przekaz ten sugeruje bezwarunkowe udzielenie pożyczki. W tym względzie Sąd Okręgowy zaznaczył, że hasło „pożyczka tylko na dowód” wskazuje na łatwość uzyskania pożyczki, do której otrzymania wystarczające jest legitymowanie się dowodem osobistym, przez co konsument ma zatem prawo sądzić, że pozyskanie przez pożyczkodawcę danych osobowych klienta z jego dokumentu tożsamości, dające bezpieczeństwo przy zawieraniu umowy gwarantować będzie jednocześnie otrzymanie finansowania, bowiem w przekazie tym nie ma mowy jedynie o procedowaniu wniosku o pożyczkę po przedstawieniu przez konsumenta wyłącznie dowodu osobistego, w związku z czym reklama w ujęciu „pożyczka tylko na dowód” prowadzi do domniemania odnośnie możliwości otrzymania pożyczki w oparciu o dowód osobisty.

Przeświadczenie to w ocenie Sądu Okręgowego potęgują kolejne zwroty reklamowe stosowane przez Spółkę. Mianowicie w jego ocenie zwrot „także dla osób z komornikiem” wskazuje, że również osoby, wobec których prowadzona jest egzekucja otrzymują pożyczkę od Spółki, a więc skoro zgodnie z przekazem reklamowym posiadanie długów egzekwowanych przez komornika nie blokuje możliwości uzyskania pożyczki, to tym bardziej przeciętny konsument może być przekonany o możliwości otrzymania pożyczki tylko na dowód.

Również sformułowanie „bez BIK” w ocenie Sądu Okręgowego przemawia za taką interpretacją. Sąd Okręgowy podkreślił, iż BIK (czyli Biuro Informacji Kredytowej S.A. z siedzibą w Warszawie- instytucja powołana przez banki w 1997 r. na mocy art. 105 ust. 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r.- Prawo bankowe (Dz.U. Nr 140 poz. 939 ze zm.), jest powszechnie znany jako podmiot rejestrujący spłacalność zobowiązań przez kredytobiorców a przez to rejestrujący dłużników. „Bez BIK” oznaczać zatem będzie w ocenie Sądu Okręgowego, że Spółka oferuje pożyczki niezależnie od wpisów dokonanych w bazie tej instytucji. W tej kwestii Sąd Okręgowy powołał się na pogląd Sądu Apelacyjnego wyrażony w uzasadnieniu wyroku z 08 grudnia 2016 r. w sprawie VI ACa 1376/15, w którym wskazano, że „W potocznym rozumieniu „BIK” oznacza sprawdzanie zdolności kredytowej, kojarzy się z „czarną listą” dłużników. Sprawdzanie w BIK wiąże się z ryzykiem, że kredytu czy pożyczki osoba wnioskująca nie otrzyma, gdyż może mieć negatywną historię kredytową. Określenie „bez BIK” wywołuje skojarzenie odstąpienia od procedury badania zdolności kredytowej, może sugerować pominięcie tego sprawdzenia. Przeciętny konsument mógł odnieść mylne wrażenie, że powód udziela pożyczek niezależnie od tego, czy konsumenci figurują w rejestrach dłużników. Tym samym mógł dojść do wniosku, że proces udzielania pożyczki nie jest sformalizowany.”

Następnie Sąd Okręgowy podkreślił, że art. 9 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim, nakłada na pożyczkodawcę bezwzględny obowiązek oceny ryzyka kredytowego przed zawarciem umowy, a stosownie do art. 5 pkt 16 ustawy o kredycie konsumenckim, ocena ryzyka kredytowego to dokonywana przez kredytodawcę ocena zdolności konsumenta do spłaty zaciągniętego kredytu wraz z odsetkami, w terminach określonych w umowie o kredyt konsumencki i w tym celu pożyczkodawca może korzystać z baz danych prowadzonych przez biura informacji kredytowych oraz biura informacji gospodarczych (art. 5 pkt 15 ww. ustawy). Tym samym w ocenie Sądu Okręgowego pożyczka tylko na dowód, wbrew temu co usiłowała przedstawić Spółka, nie mogła zostać uzyskana przez konsumenta, a stosowane przez nią w reklamach hasło „bez BIK” nie oznaczało powstrzymania się Spółki od weryfikacji spłacalności zobowiązań przez konsumenta, bowiem pożyczkodawca mógł korzystać z innej bazy niż BIK. Z kolei z wyjaśnień Przedsiębiorcy wynika, że w ramach procedury tzw. scoringu finansowego (tj. punktowej metody oceny wiarygodności osoby ubiegającej się o pożyczkę), szczegółowo analizuje sytuację finansowo- ekonomiczną potencjalnego pożyczkobiorcy i na podstawie wyników tej analizy decyduje o udzieleniu pożyczki, oceny ryzyka kredytowego są dokonywane w oparciu wewnętrzne procedury spółki określane przez Dział Ryzyka oraz osobę odpowiedzialną za kraj/region. Przedsiębiorca weryfikuje zatem zdolność kredytową swoich potencjalnych kontrahentów, co pozostaje w sprzeczności z kierowanymi do konsumentów hasłami: „pożyczka tylko na dowód”, „bez BIK”, „także dla osób z komornikiem”, ponieważ

wprowadzają konsumenta w błąd, wywołując błędne przekonanie o pewności uzyskania kredytu niezależnie od oceny ryzyka kredytowego.

Dodatkowo Sąd Okręgowy podkreślił, iż zgodnie z art. 2 pkt 7 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym przez decyzję dotyczącą umowy - rozumie się podejmowaną przez konsumenta decyzję, co do tego, czy, w jaki sposób i na jakich warunkach dokona zakupu, zapłaci za produkt w całości lub w części, zatrzyma produkt, rozporządzi nim lub wykona uprawnienie umowne związane z produktem, bez względu na to, czy konsument postanowi dokonać określonej czynności, czy też powstrzymać się od jej dokonania, w związku z czym Sąd Okręgowy uznał, że konsument pod wpływem reklamy powoda zainteresuje się ofertą spółki lub podjęciem czynności w celu uzyskania dodatkowych informacji i samo zainteresowanie się ofertą spółki jest okolicznością wystarczająca dla uznania, że przeciętny konsument podjął decyzję dotyczącą umowy w rozumieniu art. 2 pkt 7 ustawy pnpr. Stąd w ocenie Sądu Okręgowego, zakwestionowana reklama mogła zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta, bowiem poprzez ww. hasła, oferta Spółki wydawała się przeciętnemu konsumentowi bardziej atrakcyjna, niż była w rzeczywistości, a dla osób poszukujących możliwości szybkiego finansowania lub posiadających tzw. negatywną historię kredytową (np. wpisanych do rejestrów BIK, bądź których wynagrodzenie zajął komornik), informacja, że Przedsiębiorca nie bierze pod uwagę danych figurujących w rejestrze dłużników i faktu dokonania zajęcia komorniczego przy podejmowaniu decyzji o udzieleniu pożyczki ma podstawowe znaczenie. Pod wpływem rozpowszechnianych reklam przeciętny konsument mógł nabrać mylnego wyobrażenia o warunkach, jakie musi spełnić, aby uzyskać pożyczkę od Przedsiębiorcy i podjąć decyzję dotyczącą umowy, której w przypadku posiadania pełnej wiedzy o dostępności oferty spółki, mógłby nie podjąć. W związku z tym w ocenie Sądu Okręgowego zakwestionowane reklamy mogły zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy, naruszając dobre obyczaje jak prawo konsumenta do uzyskania rzetelnej i jednoznacznej informacji, a przez to godzić w jego interesy, a na skutek opisanego działania Spółki dochodzi do naruszenia zakazu stosowania wobec konsumentów wprowadzającej w błąd nieuczciwej praktyki rynkowej, traktowanej przez prawodawcę jako działanie bezprawne.

Odnosząc się do kolejnej nieuczciwej praktyki rynkowej opisanej w pkt IV Decyzji zastosowanej przez Spółkę w reklamie pożyczki zamieszczonej w ogólnokrajowej gazecie „Kropka.tv” rozpowszechnianej w sklepach (...) handlowej (...), a polegającej na używaniu hasła „Wczasy gratis do każdej pożyczki” z równoczesnym wskazaniem bardzo drobną czcionką że „W trakcie promocji każdy klient otrzyma gratis Bon promocyjny upoważniający do 7 noclegów dla 2 osób w wybranym hotelu. Minimalna pożyczka upoważniająca do otrzymania Bonu to 100 zł. Szczegóły u agentów K. (...). Czas promocji ograniczony, decyduje data złożenia wniosku o pożyczkę Ekspres Kasa”, Sąd Okręgowy uznał, iż nie przekazano w sposób jasny, istotnych informacji dotyczących pożyczki. W tym względzie Sąd Okręgowy zauważył bowiem, że jednym z głównych przekazów reklamy Spółki rzucającym się w oczy jest promocja „WCZASY GRATIS do każdej pożyczki!”, a z uwagi na dużą wielkość liter tego sloganu (k. 21 I akt adm.), jego treść prowadzi zaś do przekonania, że pobranie pożyczki gwarantuje uzyskanie bezpłatnych wczasów i dopiero lektura poniżej widniejącego wyjaśnienia wskazuje na ograniczenie tej promocji, jednak mikroskopijna czcionka nie zostanie przez każdego z łatwością odczytana. W ocenie Sądu Okręgowego należało zatem uznać, że samo hasło główne dotyczące gratisowych wczasów może wpłynąć na przeświadczenie o dostępności oferty, a tym samym na zainteresowanie konsumenta, co w świetle art. 2 pkt 7 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym stanowi już decyzję dotyczącą umowy. Zainteresowanie wywołuje bowiem oddzielny przekaz „WCZASY GRATIS do każdej pożyczki!”, który nie pozostawia wątpliwości odnośnie bezwarunkowości otrzymania wczasów wobec zaciągnięcia pożyczki. Mimo, iż spółka małym drukiem dodaje, że czas promocji jest ograniczony, to w ocenie Sądu Okręgowego z uwagi na oddzielenie tych przekazów i różną wielkość czcionki powzięcie przez konsumenta informacji o reglamentacji wczasów w perspektywie czasowej może nastąpić już po zainteresowaniu konsumenta pożyczką z uwagi na darmowe wczasy, a biorąc też pod uwagę fakt, iż Spółka nie podaje w ogóle w ramach reklamy okresu promocji, może to uniemożliwić konsumentowi zweryfikowanie dostępności oferty, tym samym utrzymując konsumenta w nadziei na otrzymanie tak zachęcającego do skorzystania z pożyczki gratisu, jakim są darmowe wczasy.

Sąd Okręgowy uznał zatem, że Spółka nie podała konsumentowi na tyle dokładnej, precyzyjnej, a przy tym widocznej informacji, aby konsument mógł dokonać wyboru produktu na podstawie niewprowadzających w błąd informacji w czasie zapoznawania się z reklamą Spółki. Powyższa praktyka wpisuje się w ocenie Sądu Okręgowego w treść art. 6 ust. 1 i art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym. Zgodnie bowiem z pierwszym wymienionym przepisem praktykę rynkową uznaje się za zaniechanie wprowadzające w błąd, jeżeli pomija istotne informacje potrzebne przeciętnemu konsumentowi do podjęcia decyzji dotyczącej umowy i tym samym powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął, a tymczasem kwestionowana reklama w ocenie Sądu Okręgowego właśnie takie kluczowe informacje dotyczące dostępności wczasów pomija, podnosząc znacząco atrakcyjność oferty Spółki, co wpływa na decyzje konsumentów. Zgodnie zaś z treścią drugiego przywołanego przepisu wprowadzającym w błąd zaniechaniem może w być w szczególności zatajenie lub nieprzekazanie w sposób jasny, jednoznaczny lub we właściwym czasie istotnych informacji dotyczących produktu, a w rozpoznawanej sprawie w ocenie Sądu Okręgowego Spółka nie podaje kluczowej informacji w przedmiocie dostępności gratisu, zachęcając konsumentów do skorzystania z pożyczki, podczas gdy konsument powinien już w chwili zapoznawania się z reklamą otrzymać informacje o podstawowych cechach produktu pozwalających na świadomy wybór, w tym przypadku informacje, czy ww. gratis w postaci wczasów, który może zaważyć na decyzji o ubieganiu się o pożyczkę, rzeczywiście jest w jego zasięgu, w przeciwnym wypadku zaniechanie przez Spółkę podania istotnych informacji godzi w interesy konsumenta, choćby w wyniku zmarnowania jego czasu na skutek podjęcia działań w kierunku skorzystania z oferty „darmowych wczasów”.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy uznał, że praktyką z pkt IV Decyzji Spółka istotnie naruszyła art. 4 ust. 1 i ust. 2 w zw. z art. 6 ust. 1 i ust. 3 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym.

Bezprawne praktyki muszą być wymierzone w zbiorowe interesy konsumentów, czyli odnosić się do obecnych, przyszłych i potencjalnych konsumentów, a więc naruszać prawa nieograniczonej bliżej nieokreślonej liczby konsumentów. Interes, który jest chroniony owym przepisem, to interes prawny rozumiany jako określone potrzeby konsumenta, które zostały uznane przez ustawodawcę za godne ochrony (tak SN w uzasadnieniu uchwały z 13 lipca 2006 r. III SZP 3/06).

W ocenie Sądu Okręgowego niewątpliwie opisane praktyki naruszały zbiorowe interesy konsumentów, albowiem nakierowane były na nieograniczony krąg konsumentów będących potencjalnymi klientami Przedsiębiorcy. Praktyki były zatem wymierzone we wszystkich konsumentów, którzy mogli zapoznać się z ofertą prezentowaną przez Przedsiębiorcę, przez co przynajmniej potencjalnie mogły zagrozić interesom szerokiego kręgu nieprofesjonalnych uczestników rynku.

W tym stanie rzeczy, w ocenie Sądu Okręgowego, praktyka z pkt I Decyzji naruszająca ustawę o kredycie konsumenckim stanowi praktykę, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, natomiast praktyka z pkt V Decyzji naruszając tą samą ustawę stanowi praktykę, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, a praktyki z pkt III i IV Decyzji naruszające ustawę o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym stanowią niedozwolone praktyki z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Następnie Sąd Okręgowy wskazał, iż przedmiotowe praktyki zostały zakończone przez (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” w różnym czasie. Dlatego w jego ocenie Prezes UOKiK słusznie wydał w oparciu o art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Decyzję o uznaniu praktyk za naruszające zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie ich stosowania.

W ocenie Sądu Okręgowego, nietrafna jest natomiast decyzja Prezesa UOKiK w zakresie, w jakim uznano za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” z siedzibą we W., polegające na stosowaniu postanowienia wzorca umowy, które zostało wpisane do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego (Dz.U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296 ze zm.), poprzez zamieszczenie we wzorcu umowy „Umowa pożyczki Nr (...)” postanowienia o

treści: „Klient zapłaci Pożyczkodawcy opłatę upominawczą za każdy monit wysłany do Klienta listem poleconym przez Pożyczkodawcę lub osobę trzecią, działającą w imieniu Pożyczkodawcy. Opłata upominawcza za wysłanie pierwszego monitu po upływie 7 (siedmiu) dni od dnia wystąpienia opóźnienia wynosi 30 zł; opłata upominawcza za wysłanie drugiego monitu po upływie 14 (czternastu) dni od dnia wystąpienia opóźnienia wynosi 50 zł; opłata upominawcza za wysłanie trzeciego monitu po upływie 25 (dwudziestu pięciu) dni od dnia wystąpienia opóźnienia wynosi 50 zł; opłata upominawcza za wysłanie czwartego monitu po upływie 35 (trzydziestu pięciu) dni od dnia wystąpienia opóźnienia wynosi 50 zł.” (pkt VI Decyzji), bowiem działanie takie nie narusza, art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W ocenie Sądu Okręgowego w art. tym chodzi nie o stosowanie postanowień wzorca wpisanych do rejestru postanowień uznanych za niedozwolone przez jakiegokolwiek innego przedsiębiorcę, ale tylko przez przedsiębiorcę, który uczestniczył w postępowaniu zakończonym wpisem do rejestru. Artykuł 24 ust. 2 pkt 1 ustawy znajduje bowiem zastosowanie wyłącznie do przedsiębiorcy, który nie stosuje się do orzeczonego zakazu wykorzystywania niedozwolonych postanowień umowy. Ma to ścisły związek z treścią art. 479⁴³ kpc, zgodnie z którym wyrok prawomocny ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2. W tym względzie Sąd Okręgowy wskazał, iż wykładnia art. 24 ust. 2 pkt 1 uokik oraz art. 479⁴³ kpc stanowiła przedmiot rozbieżności zarówno w krajowym orzecznictwie sądowym, jak i w wypowiedziach doktryny.

Jednak, jak podkreślił Sąd Okręgowy, w dniu 20 listopada 2015 r. Sąd Najwyższy podjął w składzie siedmiu sędziów uchwałę III CZP 17/15, w której dokonał wykładni art. 479⁴³ k.p.c. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, norma zawarta w art. 479⁴³ k.p.c. rozszerza prawomocność materialną wpisu do rejestru klauzul niedozwolonych na osoby niebędące stronami procesu zakończonym tym wyrokiem. Zarazem jednak Sąd Najwyższy interpretując przepis art. 479⁴³ k.p.c. dokonał, jak sam to określił, tak zwanej „redukcji teleologicznej” uznając, że przewidziana w art. 479⁴³ k.p.c. rozszerzona podmiotowo prawomocność materialna wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone działa jedynie jednokierunkowo, to jest działa na rzecz wszystkich osób trzecich (konsumentów), ale wyłącznie przeciwko pozwanemu przedsiębiorcy, to jest przedsiębiorcy, przeciwko któremu ten wyrok został wydany. Rozszerzona prawomocność zawartego w tym wyroku zakazu wykorzystywania klauzul abuzywnych nie obejmuje natomiast innych przedsiębiorców, niebędących stroną postępowania w przedmiocie kontroli abstrakcyjnej postanowień wzorca, które doprowadziło do wydania tego wyroku.

W świetle dokonanej w uchwale Sądu Najwyższego wykładni art. 479⁴³ k.p.c., Sąd Okręgowy uznał, iż zakaz stosowania postanowień wzorców umowy, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, nie obejmuje innych przedsiębiorców, w stosunku do których dany zakaz nie został orzeczony. W efekcie stosowanie przez przedsiębiorcę wzorców nawet tożsamy, czy zbliżonych znaczeniowo do wzorców prawomocnie zakazanych innym przedsiębiorcom, nie może być uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 pkt 2 uokik i tym samym stanowić źródła naruszenia zakazu przewidzianego w art. 24 ust. 1 uokik.

Konkluzji tej w ocenie Sądu Okręgowego nie zmienia wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. wydany w sprawie Biuro (...) sp. z o.o. sp.k. w D., C#119/15, w którym Trybunał Sprawiedliwości wskazał, że artykuł 6 ust. 1 i art. 7 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 05 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich w związku z art. 1 i 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/22/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie nakazów zaprzestania szkodliwych praktyk w celu ochrony interesów konsumentów, należy w świetle art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie temu, by stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem sądu i wpisanych do krajowego rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone mogło zostać uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy, który nie brał udziału

w postępowaniu zakończonym wpisem owych postanowień do wspomnianego rejestru, za działanie bezprawne, stanowiące podstawę nałożenia kary pieniężnej z tego tytułu, pod warunkiem – czego zweryfikowanie należy do sądu odsyłającego – że przedsiębiorcy temu przysługuje skuteczny środek prawny zarówno przeciwko decyzji uznającej tożsamość porównywanych postanowień, obejmujący kwestię, czy – przy uwzględnieniu wszystkich istotnych okoliczności właściwych danej sprawie – owe postanowienia są materialnie identyczne, zwłaszcza pod względem wywoływanych przez nie szkodliwych dla konsumentów skutków, jak i przeciwko decyzji ustalającej w danym wypadku kwotę kary pieniężnej.

Sąd Okręgowy podkreślił, iż pomiędzy przywołaną uchwałą siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r. w sprawie III CZP 17/15 oraz wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. wydanym w sprawie C#119/15 nie zachodzi sprzeczność, podnosząc, iż w tym kontekście trafnie wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Warszawie w uzasadnieniu wyroku z dnia 21 czerwca 2017 r. o sygn. VI ACa 1060/14 oraz

w uzasadnieniu wyroku z dnia 22 marca 2017 r. o sygn. VI ACa 165/14.

Podsumowując powyższe Sąd Okręgowy stwierdził trzeba, że skoro dyspozycja art. 24 ust. 2 pkt 1 uokik znajduje zastosowanie w razie naruszenia uprzednio istniejącego zakazu, którego źródłem jest prawomocne orzeczenie sądu, wydane w ramach tak zwanej kontroli abstrakcyjnej, natomiast adresatem zakazu stosowania postanowienia wzorca umowy, które zostało wpisane do rejestru klauzul abuzywnych jest wyłącznie przedsiębiorca, który był stroną postępowania zakończonego tym wpisem, gdyż taki wniosek wynika z wykładni art. 479⁴³ kpc przedstawionej w uchwale 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., to Decyzja Prezesa UOKiK zawarta w pkt VI, uznająca stosowanie przez (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” postanowienia wpisanego do rejestru postanowień niedozwolonych na skutek wyroku zapadłego przeciwko innemu przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów w myśl art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 u.o.k.k. oraz nakładająca karę pieniężną z tego tytułu w pkt VIII.6 Decyzji w wysokości 22 759 zł, musi być uznana za pozbawioną podstawy prawnej.

Sąd Okręgowy zwrócił również uwagę na to, iż za takim stanowiskiem przemawia także wyrok Sądu Najwyższego-Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z dnia 7 marca 2017 r. w sprawie o sygn. III SK 1/15, w uzasadnieniu którego Sąd ten wprost stwierdził, iż „Wyrok TSUE w sprawie C-119/15 (...) nie oznaczają jednak, że prawo unijne nakazuje przyjęcie szerokiego skutku wpisu postanowienia do rejestru”, a kwestia ta została pozostawiona prawodawcy krajowemu.

W konsekwencji w ocenie Sądu Okręgowego zaskarżona Decyzja w pkt VI była nieprawidłowa, albowiem do powodowej Spółki nie miał zastosowania art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, skoro nie była ona stroną pozwaną w postępowaniach sądowych zakończonych prawomocnymi wyrokami, w oparciu o które wpisano do rejestru postanowienia wzorców umowy uznane za niedozwolone powołane przez Prezesa UOKiK w Decyzji, a tym samym nie objęła ją tzw. rozszerzona prawomocność z art. 479⁴³ k.p.c. Brak było wobec tego podstaw do nałożenia na (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” kary pieniężnej z tytułu naruszenia zakazu, o którym w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów polegającego na stosowaniu postanowienia wzorca umowy uznanego za niedozwolony.

Powyższe motywy w ocenie Sądu Okręgowego uzasadniały uchylenie na podstawie art. 479^{31a} § 3 k.p.c. pkt VI Decyzji i pkt VIII.6 Decyzji co do kary pieniężnej nałożonej w wysokości 22 759 zł w związku z naruszeniem, o którym mowa w pkt VI Decyzji.

Ustalenia odnośnie pozostałych praktyk stosowanych przez powodową Spółkę wskazywały w ocenie Sądu Okręgowego natomiast na możliwość nałożenia na (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” kary pieniężnej za zachowania opisane w pkt I, III, IV i V Decyzji. W myśl bowiem art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10 % przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby

nieumyślnie dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 uokik, a prezes UOKiK skorzystał z tego uprawnienia nakładając karę pieniężną za zachowania opisane w decyzji.

Mimo, że kara pieniężna ma charakter fakultatywny, zdaniem Sądu Okręgowego Prezes UOKiK podjął trafną decyzję o wymierzeniu kar Przedsiębiorcy. Nie ma przy tym w jego ocenie znaczenia, czy Przedsiębiorca dopuścił się naruszeń umyślnie czy nieumyślnie, na profesjonalnych uczestnikach obrotu rynkowego spoczywa bowiem obowiązek dochowania należytej staranności przy ocenie zgodności ich działań z obowiązującymi przepisami prawa.

Sąd Okręgowy zważył, iż jak wynika z treści art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes UOKiK przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej, o której mowa w art. 106, powinien uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy, przy czym kara nie może przekroczyć 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, czyli w roku 2012. W ocenie Sądu Okręgowego, wymiar kar ustalony przez Prezesa UOKiK uwzględnia dyrektywy wymiaru kary określone w powołanym przepisie.

Oceniając postępowanie powoda Sąd Okręgowy miał na uwadze, że Przedsiębiorca jako profesjonalny uczestnik obrotu gospodarczego nie powinien dezinformować konsumentów, zwodzić wprowadzającą ich w błąd reklamą, nakładać na konsumentów kosztów niezgodnych z ustawą, bo stanowi to poważne zagrożenie dla konsumentów, a wręcz powoduje ich pokrzywdzenie.

W przypadku praktyki opisanej w pkt I Decyzji za naganne Sąd Okręgowy uznał, stosowanie przez Spółkę mniej korzystnej regulacji od ustawowej w przedmiocie kosztów związanych z odstąpieniem przez konsumenta od umowy. Faktycznie bowiem nałożenie na konsumenta kosztów wielokrotnie przekraczających dopuszczalne prawem odsetki na wypadek odstąpienia od umowy pożyczki blokuje w praktyce swobodę odstąpienia od tej umowy lub też obciąża konsumenta nadmiernymi kosztami nie przysługującymi pożyczkodawcy. Negatywne skutki praktyki ujawnić się mogą tym samym na etapie zawierania kontraktu, nie mniej mogą mieć wpływ na jego wykonanie.

Za niedopuszczalne również należy uznać w ocenie Sądu Okręgowego kreowanie przez Spółkę poprzez mylące hasła reklamowe pewności uzyskania pożyczki konsumenckiej w sposób budzący złudne nadzieje konsumentów na szybkie pozyskanie finansowania nawet w razie istnienia zadłużenia niespłaconego przez konsumenta (pkt III Decyzji), bowiem krytyczna weryfikacja przez konsumenta podważanych w postępowaniu hasel reklamowych dotyka bezpośrednio konsumenta, prowadzi do jego frustracji i rozczarowania spowodowanego nieuczciwym działaniem Spółki.

Z dezaprobatą Sąd Okręgowy ocenił także zaniechanie Spółki rzetelnego poinformowania konsumenta o okresie, w jakim możliwe jest pozyskanie przez niego dodatkowej korzyści w ramach umowy pożyczki celem zwabienia konsumenta wizją pozyskania profitu w postaci wczasów niezależnie od faktycznej możliwości otrzymania tego gratisu (pkt IV Decyzji), co w jego ocenie wskazywał na to, iż przypisane Spółce praktyki z pkt III i IV Decyzji ujawniały się na etapie przedkontraktowym, którego istotą jest zachowanie przedsiębiorcy ukierunkowane na pozyskiwanie klientów lub złożenie oferty konsumentom, mające na celu skłonienie ich do zawarcia kontraktu.

Jeśli chodzi natomiast o działania Spółki opisane w pkt V Decyzji, to były one w ocenie Sądu Okręgowego niekorzystne dla konsumenta, gdyż nie był on rzetelnie powiadamiany o istotnych warunkach proponowanej pożyczki jak wysokość stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, której uzyskanie miało znaczące dla niego skutki finansowe. Sąd Okręgowy wskazał, iż przedmiotowe braki zawierał już formularz informacyjny, mający wpływ na ubieganie się przez konsumenta o udzielenie pożyczki, tak więc praktyka ta rozpoczynała się na etapie przedkontraktowym, a z kolei na etapie zawierania kontraktu Przedsiębiorca również nie zamieszczał w umowach kredytu konsumenckiego stosownych danych, co mogło powodować obciążanie konsumenta kosztami, o których nie miał wiedzy, a przez to mogło mieć wpływ na wywiązanie się przez konsumenta z przyjętego zobowiązania. Zatem wadliwe opracowanie wzorców umowy przez Przedsiębiorcę powodowało, iż konsument nie otrzymywał istotnych wiadomości stanowiących minimum przy ocenie samego produktu finansowego, jak też ryzyka wynikającego z zadłużenia u Przedsiębiorcy, przy czym wszystkie ww. działania były wynikiem co najmniej nieumyślnego postępowania Przedsiębiorcy, a od

przedsiębiorców działających na rynku finansowym wymaga się szczególnej solidności, uczciwości i prawości, stąd wszelkie odstępstwa i naruszenia słuszych interesów konsumentów zasługują na surowe sankcje.

W ocenie Sądu Okręgowego wymierzając kary Prezes UOKiK prawidłowo uwzględnił jako okoliczność łagodzącą zaniechanie praktyk przez Spółkę.

Z kolei okolicznością w ocenie Sądu Okręgowego jest znaczny zasięg naruszeń wywołany szeroką dostępnością reklamy, pokaźną liczbą konsumentów, z którymi powód zawarł umowy.

Mając powyższe na względzie, Sąd Okręgowy zważył, że orzeczone kary w pkt VIII.1 Decyzji w wysokości 102 415 zł za stosowanie praktyki wymienionej w pkt I Decyzji, w pkt VIII.2 Decyzji w wysokości 20 863 zł za stosowanie praktyki wymienionej w pkt. II nie zakwestionowanej przez powoda we wniesionym odwołaniu, w pkt VIII.3 Decyzji w wysokości 20 863 zł za stosowanie praktyki wymienionej w pkt III Decyzji, w pkt VIII.4 Decyzji w wysokości 20 863 zł za stosowanie praktyki wymienionej w pkt IV Decyzji i w pkt VIII.5 Decyzji w wysokości 23 896 zł za praktyki określone w pkt V Decyzji są odpowiednie do stopnia oraz zakresu naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów dokonanej przez powoda.

Sąd Okręgowy podkreślił, iż w roku poprzedzającym wymierzenie kar (2012 r.) przychód powoda ogółem wyniósł 37 931 670,48 zł, zatem tak niski wymiar przedmiotowych kar, nie wpłynie istotnie na płynność finansową Przedsiębiorcy.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy uznał, że ustalone w postępowaniu okoliczności niniejszej sprawy w pełni uzasadniają nałożenie na powoda kar pieniężnych za praktyki opisane w Decyzji w wysokościach ustalonych przez Prezesa UOKiK w zaskarżonej Decyzji, a zatem nie mógł zostać uwzględniony wniosek powoda o uchylenie lub zmianę Decyzji w tym zakresie.

Z przedstawionych względów Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uchylił Decyzję Prezesa UOKiK w pkt VI i w pkt VIII. 6 na podstawie art. 479^{31a} § 3 k.p.c. i oddalił wniesione przez powoda odwołanie w pozostałej części na podstawie art. 479^{31a} § 1 kpc wobec braku podstaw do jego uwzględnienia.

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 100 kpc, uznając, że pozwany uległ tylko co do nieznaczącej części swojego żądania.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia złożył powód oraz pozwany

Powód zaskarżył go w części, tj. co do pkt 2 i 3 sentencji Wyroku, zarzucając mu:

1. naruszenie prawa procesowego, które miało istotny wpływ na rozstrzygnięcie, tj.:

1.1 brak rozpoznania istoty sprawy, co polegało na tym, że Sąd w ogóle nie odniósł się do zarzutu nieważności Decyzji, wskazanego w odwołaniu (Spółka podnosiła w odwołaniu naruszenie art. 9 KPA i art. 10 KPA w zw. z art. 83 u.o.k.i.k. polegające na tym, że zaliczenie w poczet materiału dowodowego „części” materiałów zebranych w trakcie postępowań wyjaśniających o sygn. DDK-405-36/12/ (...) oraz o sygn. DDK-405-67/12/BK bez dokładnego określenia, jakie informacje i dokumenty zostały zaliczone w poczet dowodów skutkowało tym, że powód nie został należycie i wyczerpująco poinformowany o okolicznościach faktycznych i prawnych sprawy, a tym samym ograniczone zostało jego prawo do czynnego udziału w postępowaniu przed Prezesem UOKiK), wskutek czego decyzja Prezesa UOKiK z 31.12.2013 nr (...) („Decyzja”) jest nieważna.

Z ostrożności procesowej skarżący zarzucił również:

1.2 naruszenie art. 9 KPA i art. 10 KPA w zw. z art. 83 Ustawy polegające na tym, że Sąd nie orzekł o nieważności Decyzji, podczas gdy zaliczenie w poczet materiału dowodowego „części” materiałów zebranych w trakcie postępowań wyjaśniających o sygn. DDK-405-36/12/ (...) oraz o sygn. DDK-405-67/12/BK bez dokładnego określenia, jakie

informacje i dokumenty zostały zaliczone w poczet dowodów skutkowało, że powód nie został należycie i wyczerpująco poinformowany o okolicznościach faktycznych i prawnych sprawy, a tym samym ograniczone zostało jego prawo do czynnego udziału w postępowaniu przed Prezesem UOKiK;

1.3 naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów w wyniku:

1.4 błędnego ustalenia, że hasła: „pożyczka tylko na dowód”/„bez BIK”, „także dla osób z komornikiem” wprowadzały konsumentów w błąd poprzez wywołanie u nich błędnego przekonania o pewności uzyskania kredytu bez względu na wynik oceny ryzyka kredytowego, mimo, że co innego wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego;

1.5 błędnego ustalenia, że slogan reklamowy „wakacje do każdej pożyczki” wprowadzał konsumentów w błąd w skutek pominięcia kluczowych informacji dotyczących dostępności wczasów, mimo że ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika m.in., że: (i) dodatkowe informacje dotyczące szczegółów promocji, w tym dostępności wczasów, były zawarte w reklamie, (ii) informacje te były czytelne dla konsumentów, (iii) reklama była kompletna w zakresie informacji, które były potrzebne konsumentowi co do podjęcia decyzji;

1.6 zaniechania wszechstronnego rozważenia sprawy, tj.: nieuwzględnienie: (i) całokształtu reklamy, której sloganem był slogan „Wczasy gratis do każdej pożyczki”, (ii) że reklama ze sloganem „Wczasy gratis do każdej pożyczki” była dystrybuowana w postaci papierowej gazetki reklamowej, co zapewniało konsumentowi czas na zapoznanie się z całą reklamą;

1.7 zaniechania wszechstronnego rozważenia sprawy, tj.: nieuwzględnienie okoliczności w sprawie, które mają wpływ na wymiar i wysokość wymiaru kary pieniężnej;

1.8 naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nie odniesienie się w Wyroku do wszystkich zarzutów podniesionych przez powoda w odwołaniu, w szczególności do zarzutów dotyczących zasad wymierzania kary pieniężnej (które Powód prezentuje również w punkcie 6 apelacji);

2. naruszenie prawa materialnego:

2.1 naruszenie art. 24 ust. 1 oraz ust. 2 Ustawy przez jego nieuzasadnione zastosowanie i przyjęcie, że działanie Spółki polegające na zamieszczeniu w stosowanym wzorcu umowy „Umowa pożyczki Nr (...)” postanowienia przewidującego, że w przypadku odstąpienia od umowy pożyczki z ww. przedsiębiorcą konsument jest zobowiązany do uiszczenia odsetek tzw. opłaty Administracyjnej naliczanej od udzielonej pożyczki zgodnie z tabelą określoną w umowie oraz ilorazu liczby dni, które minęły od momentu otrzymania pożyczki przez klienta do momentu spłaty pożyczki na rachunek przedsiębiorcy oraz liczby dni, na które została zaciągnięta dana pożyczka, stanowi naruszenie art. 54 ust. 1 i ust. 4 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim;

2.2 naruszenie art. 24 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 3 Ustawy w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 oraz art. 5 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym przez ich nieuzasadnione zastosowanie i nieprawidłowe przyjęcie, że działanie Spółki polegające na zastosowaniu w reklamach pożyczki hasel: „pożyczka tylko na dowód”, „bez BIK” „także dla osób z komornikiem” wprowadzało konsumentów w błąd poprzez wywołanie u nich błędnego przekonania o pewności uzyskania kredytu bez względu na wynik oceny ryzyka kredytowego, podczas gdy z żadnego z tych przekazów nie wynikało, że Spółka odstępuje od badania zdolności kredytowej;

2.3 naruszenie art. 24 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 3 Ustawy w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 oraz art. 6 ust. 1 i ust. 3 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym przez ich nieuzasadnione zastosowanie i nieprawidłowe przyjęcie, iż działanie Spółki polegające na zastosowaniu w reklamach pożyczki hasła „Wczasy gratis do każdej pożyczki”, wraz z informacją, że „W trakcie promocji każdy klient otrzyma gratis Bon promocyjny upoważniający do 7 noclegów dla 2 osób w wybranym hotelu. Minimalna pożyczka upoważniająca do otrzymania Bonu to 100 zł. Szczegóły u agentów K. Czas promocji ograniczony, decyduje data złożenia wniosku o pożyczkę Ekspres Kasa”, stanowi niedozwoloną praktykę rynkową poprzez nieprzekazanie przez przedsiębiorcę w sposób jasny istotnych informacji

dotyczących pożyczki, podczas gdy przy uwzględnieniu wszystkich zasad rzetelnej reklamy oraz przy uwzględnieniu modelu przeciętnego konsumenta, przekaz ten był zgodny z prawem,

2.4 naruszenie art. 24 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 2 Ustawy przez jego nieuzasadnione zastosowanie i nieprawidłowe przyjęcie, że Spółka naruszyła obowiązek udzielenia konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, mimo że niepodawanie w Umowach pożyczki oraz w formularzu informacyjnym wysokości stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego w wartości liczbowej nie narusza obowiązków informacyjnych wynikających z art. 7 ust. 1 pkt 1 i pkt 2 oraz ust. 2 pkt 1 i pkt 2 Ustawy o k.k.;

2.5 naruszenie art. 111 w zw. z art. 106 ust. 1 pkt 4 Ustawy poprzez niewłaściwą wykładnię tych przepisów i w konsekwencji ich niewłaściwe zastosowanie polegające na:

2.5.1 nieuwzględnieniu przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej okoliczności uzasadniających nałożenie kary w szczególnie niskiej wysokości, które to okoliczności polegały na tym, że:

(I) brak było wytycznych do sposobu realizacji nowych przepisów Ustawy o k.k.,

(II) Prezes UOKiK opublikował powyższe wytyczone już po wszczęciu postępowania właściwego oraz po przedstawieniu powodowi zarzutów,

oraz

2.5.2 nieuwzględnienie przy ustalaniu wysokości kary okoliczności uzasadniających zmniejszenie kwoty bazowej oraz nieuwzględnienie wszystkich okoliczności łagodzących sprawę tj. okresu trwania naruszeń, czasu ich zaniechania, stopnia i okoliczności naruszenia przepisów Ustawy o k.k. oraz wpływu naruszeń na sytuację konsumentów, mimo że zgodnie z opublikowanymi przez Prezesa UOKiK Wyjaśnieniami w sprawie ustalania wysokości kar pieniężnych za stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów („Wyjaśnienia”) przy wymiarze kary należało uwzględnić zarówno okoliczności uzasadniające nałożenie kary w szczególnie niskiej wysokości, jak i okoliczności uzasadniające zmniejszenie kwoty bazowej kary.

Wskazując na wyżej wymienione zarzuty skarżący wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego Wyroku co do zaskarżonych pkt 2 i 3 sentencji Wyroku, poprzez stwierdzenie nieważności Decyzji na podstawie art. 156 § 1 pkt 2) KPA, w związku z naruszeniem art. 9 KPA i art. 10 KPA w zw. z art. 83 Ustawy,

Ewentualnie o:

2. zmianę zaskarżonego Wyroku co do zaskarżonych pkt 2 i 3 sentencji Wyroku, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., w związku z art. 479^{31a} § 3 k.p.c., poprzez uchylenie Decyzji w pkt I, III, IV, V oraz VIII ppkt 1, 2, 3, 4, 5 i 7, gdyż nie było podstaw do jej wydania, ewentualnie zmianę zaskarżonej Decyzji w pkt I, III, IV, V, VIII ppkt: 1, 2, 3, 4, 5 i 7, i stwierdzenie, że powód nie stosował praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wskazanych w zaskarżonej Decyzji;

ewentualnie:

3. zmianę zaskarżonego Wyroku w części na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., w związku z art. 479^{31a} § 3 k.p.c., poprzez zmianę zaskarżonej Decyzji w części poprzez zmniejszenie nałożonej na powoda kary pieniężnej w ten sposób, aby nałożona kara mogła zostać uznana za karę pieniężną w szczególnie niskiej wysokości w ten sposób, że karą w szczególnie niskiej wysokości byłaby kara w kwocie nie wyższej niż: 10.000 zł łącznie, zaś w odniesieniu do poszczególnych praktyk karami w szczególnie niskiej wysokości byłyby kary nie wyższe niż:

(i) ppkt 1 pkt VIII sentencji Decyzji - 4.000 zł,

- (ii) ppkt 2 pkt VIII sentencji Decyzji - 1.000 zł,
- (iii) ppkt 3 pkt VIII sentencji Decyzji - 1.000 zł,
- (iv) ppkt 4 pkt VIII sentencji Decyzji - 1.000 zł,
- (v) ppkt 5 pkt VIII sentencji Decyzji - 1.000 zł,
- (vi) ppkt 7 pkt VIII sentencji Decyzji - 1.000 zł,

ewentualnie, gdyby Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do nałożenia kary w szczególnie niskiej wysokości, skarżący wniósł o:

4. zmianę zaskarżonego Wyroku w części na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., w związku z art. 479^{31a} § 3 k.p.c., poprzez:

zmianę zaskarżonej Decyzji Prezesa UOKiK w części poprzez zmniejszenie nałożonej na powoda w pkt VIII ppkt 1, 2, 3, 4, 5 i 7 kary pieniężnej w ten sposób, aby nałożona kara uwzględniała wszystkie okoliczności sprawy tj. okres trwania naruszeń, czas ich zaniechania, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów Ustawy o k.k. oraz wpływ naruszeń na sytuację konsumentów, czyli okoliczności nieuwzględnione przez Sąd (i Prezesa UOKiK) w każdym orzeczeniu

5. ww. przypadków, zasądzenie od Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na rzecz powoda kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

ewentualnie:

6. uchylenie zaskarżonego Wyroku w części, tj. pkt 2 i 3 sentencji Wyroku, i przekazanie sprawy w tej części Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania na podstawie art. 386 § 4 k.p.c., z pozostawieniem Sądowi Okręgowemu w Warszawie rozstrzygnięcia o kosztach procesu za obie instancje według norm przepisanych.

Z kolei Pozwany zaskarżył w/w rozstrzygnięcie w części tj. w zakresie pkt 1., zarzucając mu:

1) naruszenie prawa materialnego tj. art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50 poz. 331 ze zm.), dalej w brzmieniu obowiązującym do dnia 16.04.2016 r., poprzez błędną wykładnię tego przepisu, a w efekcie jego niewłaściwe zastosowanie, polegające na uznaniu przez Sąd Okręgowy w Warszawie, iż praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów wskazaną w ww. przepisie art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k. może być wyłącznie dalsze stosowanie postanowienia, wpisanego na podstawie art. 479(45) kodeksu postępowania cywilnego w brzmieniu obowiązującym do dnia 16.04.2016 r., do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (dalej także jako „Rejestr”), przez przedsiębiorcę który uczestniczył w postępowaniu zakończonym wpisem do Rejestru i w stosunku do którego prawomocnym wyrokiem orzeczono zakaz stosowania w obrocie z konsumentami postanowienia o treści wpisanej do Rejestru, co spowodowało odstąpienie przez SOKiK od oceny tożsamości kwestionowanych postanowień wzorców umownych z klauzulami już wpisanymi do Rejestru, a w konsekwencji błędne uchylenie punktu VI i punktu VIII podpunktu 6 decyzji Prezesa UOKiK nr (...);

2) naruszenie prawa materialnego tj. art. 106 ust. 1 pkt 4 u.o.k.k. w związku z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 u.o.k.k., w brzmieniu obowiązującym do dnia 16.04.2016 r., poprzez ich błędną wykładnię, a w efekcie niezastosowanie art. 106 ust. 1 pkt 4 u.o.k.k., w skutek uznania przez Sąd I instancji, iż w sprawie nie zaszyły okoliczności do zastosowania tego przepisu w odniesieniu do praktyk opisanych w punkcie VI i punkcie VIII podpunkt 6 decyzji Prezesa UOKiK, wobec bezzasadności postawienia przez Prezesa UOKiK zarzutu naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 u.o.k.k., w brzmieniu obowiązującym do dnia 16.04.2016 r., pomimo, iż zasadność stwierdzenia stosowania przez Powoda praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w punkcie VI ww. decyzji została wykazana, a w konsekwencji uzasadnione było również nałożenie na Powoda kary pieniężnej z tytułu jej stosowania.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł:

1) na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt 1 poprzez oddalenie odwołania w zakresie punktu VI i punktu VIII podpunktu 6 decyzji Prezesa UOKiK oraz zasądzenie od Powoda na rzecz Pozwanego kosztów zastępstwa procesowego za II instancję według norm przepisanych,

Ewentualnie:

2) na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. o uchylenie zaskarżonego wyroku w pkt 1 i przekazanie w tej części sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie Sądowi Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz zasądzenie od Powoda na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pozwanego powód wniosł:

1. o jej oddalenie oraz
2. o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację powoda pozwany wniosł:

1. o jej oddalenie w całości oraz
2. o zasądzenie na rzecz Pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył co następuje.

Żadna z apelacji nie zasługiwała na uwzględnienie.

SOKiK prawidłowo ustalił stan faktyczny, a jego ustalenia Sąd Apelacyjny przyjął za własne.

W pierwszej kolejności Sąd Apelacyjny ustosunkuje się do apelacji powoda. Szczegółowe odniesienie się do zawartych w niej zarzutów utrudnia jednak sposób jej skonstruowania. Apelant nie powiązał jasno zarzutów podniesionych w petitum apelacji z wywodami zawartymi w uzasadnieniu, które uporządkowane zostały w punkty nie nawiązujące do systematyki petitum. Dążąc do możliwie najpełniejszego odniesienia się do stanowiska powoda, Sąd Apelacyjny zbadał podniesione przez niego zarzuty, organizując swoje wywody w części odpowiadające poszczególnym punktom uzasadnienia apelacji, a następnie powiązał je z petitum apelacji. Sąd Apelacyjny ustosunkował się również do zaskarżonych apelacją części wyroku SOKiK, w stosunku do których powód nie podniósł żadnych zarzutów.

W punkcie 1 uzasadnienia apelacji powód podnosi, że dokonanie przez Prezesa Urzędu zaliczenia w poczet materiału dowodowego w sprawie zakończonej wydaniem zaskarżonej decyzji bliżej nieokreślonej części materiału dowodowego zgromadzonego w postępowaniach wyjaśniających doprowadziło do ograniczenia jego prawa do czynnego udziału w postępowaniu i nieważności zaskarżonej decyzji. Zdaniem powoda Prezes Urzędu faktycznie „nie wskazał, które informacje i/lub dokumenty zebrane w ramach ww. postępowań wyjaśniających zostały zaliczone w poczet dowodów w ramach postępowania o sygn. RWR 61-29/12/ZR” (k. 216v.).

Zgodzić należy się z powodem, iż Prezes Urzędu powinien był określić zakres relewantnych dowodów w sposób bardziej precyzyjny. Przy ocenie skutków tego uchybienia należy jednak wziąć pod uwagę to, że przedmiotowe materiały pochodziły od powoda, a zatem były mu dobrze znane. Powód korzystał też z możliwości zapoznania się z aktami sprawy i nie zgłaszał żadnych wątpliwości dotyczących zawartości materiału dowodowego, na którym oparł się Prezes Urzędu.

Zwrócić należy też uwagę, iż w orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest „pogląd, że Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie może ograniczyć rozpoznania sprawy wynikającej z odwołania od decyzji Prezesa Urzędu tylko do funkcji sprawdzającej prawidłowość postępowania administracyjnego, które poprzedza postępowanie

sądowe. Celem postępowania sądowego nie jest przeprowadzenie kontroli postępowania administracyjnego, ale merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy, której przedmiotem jest spór między stronami powstający dopiero po wydaniu decyzji przez Prezesa Urzędu. Do Sądu ostatecznie należy zastosowanie odpowiedniej normy prawa materialnego, na podstawie wyjaśnienia podstawy faktycznej, obejmującej wszystkie elementy faktyczne przewidziane w hipotezie tej normy. W przeciwnym razie nie sposób twierdzić, że przepis prawa materialnego został prawidłowo zastosowany (por. wyrok Sądu Najwyższego z 18 września 2003 r., I CK 81/02).” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2005 r. III SZP 2/05 1).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego nieznaczące utrudnienie realizacji prawa do obrony powoda, które było skutkiem wskazanego sposobu określenia dowodów zaliczonych przez Prezesa Urzędu w poczet materiału dowodowego postępowania, zakończonego wydaniem zaskarżonej decyzji, nie skutkuje jej nieważnością. Negatywne dla powoda efekty tego uchybienia mogły też zostać z powodzeniem skompensowane na etapie postępowania sądowego. Wskazać należy również, że badany zarzut sformułowany został w sposób bardzo ogólnikowy, a powód nie wskazał dowodów, których wykorzystanie przez Prezesa Urzędu było dla niego zaskakujące. Uznać należało zatem, że zarzuty objęte punktem I uzasadnienia apelacji i zarzuty naruszenia przez zaskarżone orzeczenie art. 9 i 10 kpa w zw. z art. 83 uokik, podniesione w petitum apelacji, nie uzasadniają uchylenia ani zmiany zaskarżonej decyzji.

W punkcie 2 uzasadnienia apelacji podniesiono zarzuty dotyczące punktu V decyzji. Istotą przedmiotowego antykonsumenckiego deliktu stanowi to, że <<formularz informacyjny dotyczący kredytu konsumenckiego przekazywany przez spółkę kredytobiorcom w rubryce „Skutki braku płatności mogą być dla Pana/Pani następujące” nie informował o wysokości stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego. Zamieszczana była w nim natomiast informacja o treści: „Stopa oprocentowania zadłużenia przeterminowanego: odsetki za czas opóźnienia w wysokości odsetek maksymalnych określonych w art. 359 § 2(1) ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku - Kodeks cywilny (...), tj. czterokrotnej wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (...)”, która jednak nie wskazywała wprost na wysokość stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego. Z kolei we wzorcu Umowy pożyczki przedsiębiorca nie wskazał wysokości (wartości liczbowej) odsetek, a jedynie sposób wyliczenia rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego. W pkt 6.9. wzorca umowy zamieszczono bowiem następującą informację: „Odsetki za czas opóźnienia (...) naliczane są w wysokości odsetek maksymalnych określonych w art. 359 § 2(1) ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku - Kodeks cywilny (...), tj. czterokrotnej wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego>> (s. 32 decyzji).

Sąd Apelacyjny podziela zdanie Prezesa Urzędu, iż „informacje podane konsumentowi w tym zakresie są niepełne i godzą w jego ekonomiczne interesy, ponieważ mając niekompletne i nieprecyzyjne informacje, pożyczkobiorca nie jest w stanie porównać różnych produktów na rynku i podjąć racjonalnej decyzji o wyborze najkorzystniejszego z nich.” (s. 32 decyzji).

Sąd Apelacyjny za trafne uznaje też zapatrywanie SOKiK, iż <<pozycja formularza „stopa oprocentowania zadłużenia przeterminowanego” wymaga podania stosowanej przez pożyczkodawcę stopy oprocentowania w sposób liczbowy, a nie jak to uczyniła Spółka w sposób opisowy, wskazujący faktycznie metodę wyliczenia oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, dodatkowo odsyłający do przepisu ustawy Kodeks cywilny oraz innych wskaźników jak stopa kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego>> (k. 182) oraz, że „dopiero bowiem wskazanie konkretnej wysokości rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego uznać należy za wypełnienie wymogów art. 30 ust. 1 pkt 11 ustawy o kredycie konsumenckim, czego nie spełnia przedstawienie przez Spółkę jedynie sposobu obliczania rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego.” (k. 183).

Zasadniczą funkcją naruszonego przez powoda obowiązku jest dostarczenie klientowi informacji dzięki, którym może on podjąć świadomą decyzję pożyczkową przy mniejszym poziomie wysiłku i ryzyka. Z punktu widzenia klienta znacznie bardziej użyteczna jest informacja o wyniku równania niż wytyczne dotyczące czynników, które powinny zostać w nim uwzględnione. Wziąć należy też pod uwagę to, że dokonywanie przedmiotowych wyliczeń wiąże się z ryzykiem popełnienia błędu. Podkreślić należy przy tym, iż w model przeciętnego konsumenta nie wpisuje się

założenie, iż zna on aktualne stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego, a bez wiedzy o nich informacje podawane przez powoda były niemal bezużyteczne.

Zastrzeżenia wzbudza posłużenie się przez Prezesa Urzędu, w pkt V badanej decyzji, frazą „co może stanowić naruszenie”. Analiza kontekstu, w którym ona występuje wskazuje jednak jednoznacznie, iż organ stanął na stanowisku, że do naruszenia relewantnych unormowań doszło. Uprawnionych wątpliwości na tej płaszczyźnie nie mógłby mieć obiektywny interpretator analizowanego fragmentu decyzji. Zarówno z samej sentencji decyzji, jak i jej uzasadnienia jednoznacznie wynika jednak, iż Prezes Urzędu stanął na stanowisku, że do wyczerpania przedmiotowych znamion doszło, a nie jedynie, że ich wyczerpanie zostało uprawdopodobnione. W tym miejscu wskazać należy, że Prezes Urzędu stwierdził, iż powód naruszył art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, a wprost wynikającą z przepisów przesłanką takiego stwierdzenia jest bezprawne działanie przedsiębiorcy, a nie wykazanie prawdopodobieństwa takich działań. Uchybienie Prezesa Urzędu nie uzasadnia w związku z tym uchylenia przedmiotowego fragmentu decyzji. Analogicznie Sąd Apelacyjny ocenił skutki niewłaściwego posłużenia się przez Prezesa Urzędu frazą „co może stanowić nieuczciwą praktykę rynkową” w punkcie VII decyzji. Organ antymonopolowy jednoznacznie stwierdził w tym kontekście, że powód naruszył art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów.

Podsumowując rozważania dotyczące zarzutów wobec punktu V decyzji, Sąd Apelacyjny stwierdza, że zastosowany przez powoda zabieg, polegający na zastąpieniu informacji o konkretnej liczbie wskazaniem podstaw do jej wyliczenia, dla przeprowadzenia którego niezbędne jest samodzielne zdobycie przez konsumenta informacji, jakich nie posiada, idzie wbrew dyspozycji wynikającej z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 uokik oraz art. 13 ust. 1 pkt 12 w zw. z art. 14 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, a także art. 30 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim. Podniesiony w petitum apelacji zarzut naruszenia przez zaskarżone orzeczenie art. 24 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 2 uokik jest chybiony.

Punkt 3 uzasadnienia apelacji obejmuje zarzut błędnego uznania przez SOKiK, iż „w razie odstąpienia od umowy pożyczki konsument jest zobowiązany do zapłaty odsetek liczonych jako iloczyn tzw. opłaty administracyjnej i ilorazu liczby dni” (k. 218).

W punkcie pierwszym zaskarżonej decyzji Prezes Urzędu uznał && za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, działanie ww. przedsiębiorcy polegające na zamieszczeniu w stosowanym wzorcu umowy pn. „Umowa Pożyczki Nr (...)”, postanowienia przewidującego, że w przypadku odstąpienia od umowy pożyczki z ww. przedsiębiorcą, konsument jest zobowiązany do spłaty odsetek jako iloczyn tzw. opłaty administracyjnej, naliczanej od udzielonej pożyczki zgodnie z tabelą określoną w umowie oraz ilorazu liczby dni, które minęły od momentu otrzymania pożyczki przez klienta do momentu spłaty pożyczki na rachunek przedsiębiorcy oraz liczby dni, na które została zaciągnięta dana pożyczka&&. Węzłowym elementem uzasadnienia tego zarzutu jest wskazanie, iż „w istocie Spółka określiła koszty obciążające konsumenta w sposób sprzeczny z ustawą o kredycie konsumenckim, naruszając wskazane wyżej przepisy art. 54 ust.1 i ust. 4 tej ustawy, gwarantujące kredytobiorcy ochronę przed obciążaniem nadmiernymi kosztami w razie skorzystania przez konsumenta z prawa odstąpienia od umowy kredytu/pożyczki. Tak więc regulacja umowna stosowana przez Spółkę w tym zakresie stanowi w istocie obejście art. 54 ust. 1 i ust. 4 ustawy o kredycie konsumenckim. Sytuacja ta powoduje, że informacje podane konsumentowi w tym zakresie są nierzetelne i godzą w jego ekonomiczne interesy, ponieważ na ich podstawie pożyczkobiorca odstępujący od umowy, jest zobowiązany do poniesienia znacznie większych kosztów od wynikających z przepisów ustawy o kredycie konsumenckim.” (s. 19 decyzji).

W apelacji podniesiono zarzut popełnienia przez Sąd błędu polegającego na uznaniu, że „w razie odstąpienia od umowy pożyczki konsument jest zobowiązany do zapłaty odsetek liczonych jako iloczyn tzw. opłat administracyjnej i ilorazu liczby dni” (k. 218). W decyzji wskazano natomiast, że && zgodnie z pkt. 7.3. Umowy: „Klient, który składa oświadczenie o odstąpieniu od Umowy Pożyczki, jest zobowiązany do zwrotu kwoty Pożyczki na rachunek bankowy (...) wraz z należnymi odsetkami naliczanymi za każdy dzień, który upłynął od momentu wypłaty Pożyczki

przez Pożyczkodawcę Klientowi do dnia spłaty Pożyczki przez Klienta na wskazany rachunek bankowy Pożyczkodawcy w terminie 30 dni od dnia w którym Klient złożył oświadczenie o odstąpieniu (...). Natomiast, stosownie do pkt. 7.4 Umowy: „Odsetki o których mowa w pkt 7.3. powyżej są obliczane jako iloczyn Opłaty Administracyjnej naliczanej od udzielonej pożyczki zgodnie z tabelą określoną w pkt 6.3. oraz ilorazu liczby dni które minęły od momentu otrzymania Pożyczki przez Klienta do momentu spłaty Pożyczki na rachunek Pożyczkodawcy oraz liczby dni, na które została zaciągnięta dana pożyczka zgodnie z tabelą w pkt 6.3”>> (s. 14 decyzji).

Wywody powoda są całkowicie oderwane od treści badanego fragmentu wzorca i nietrafne. W jego punkcie 7.3 wprost nałożono na konsumenta obowiązek zwrotu kwoty pożyczki wraz z odsetkami, których sposób wyliczenia określono w punkcie 7.4. Niezrozumiałe jest w związku z tym twierdzenie apelacji, iż „postanowienie pkt. 7.3 Umowy pożyczki zawierało odniesienie do sytuacji w której klient odstępuje od umowy pożyczki i wówczas powinien zwrócić jedynie koszty otrzymanej od (...) T. pożyczki” (k. 218v.) oraz twierdzenie, że „w umowie pożyczki nie ma określonych odsetek od kredytu i tym samym postanowienie pkt 7.4 Umowy pożyczki nie znajduje zastosowania” (k. 218v.). Wbrew twierdzeniom apelacji, badane klauzule należy, zgodnie z ich jednoznaczną treścią, traktować jako postanowienia nakładające na konsumenta obowiązek zapłaty odsetek w razie odstąpienia od umowy. Nie można zaakceptować argumentacji powoda, która zmierza do wykazania, iż wprowadzone przez niego klauzule, całkowicie jasne w warstwie semantycznej i szczegółowo regulujące relewantną kwestię, miałyby być pozbawione jakiegokolwiek znaczenia kontraktowego na skutek tego, że inne postanowienia wzorca nie przewidują zapłaty odsetek, a jedynie opłaty administracyjnej. Nie występuje tu nawet kolizja przedmiotowych postanowień, gdyż fakt, że postanowienia wzorca znajdujące szersze zastosowanie nie przewidują danego rozwiązania nie stoi w sprzeczności z bardziej szczegółowymi jego postanowieniami, które stosowanie danego rozwiązania przewidują w pewnych przypadkach. Prawidłowości stanowiska Prezesa Urzędu nie podważa też zdawkowa argumentacja apelacji odwołująca się do art. 359 § 2² kc w zw. z art. 58 § 1 kc. Art. 24 ust. 2 uokik przesądza o tym, że zachowanie przedsiębiorcy sprzeczne z prawem może być uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Badane fragmenty wzorca oddziaływały na zachowania konsumentów nawet, jeżeli w praktyce nie żądano od konsumentów odstępujących od umowy zapłaty przedmiotowych odsetek. Ich lektura dostarczała bowiem konsumentom rozważającym odstąpienie od umowy bezprawnego bodźca zniechęcającego ich do podjęcia i realizacji takiej decyzji. W wyniku umieszczenia badanej klauzuli we wzorcu, niektórzy racjonalnie działający konsumenci mogli zdecydować o nieodstąpieniu od przedmiotowej umowy nawet, jeżeli w jej braku właśnie taka decyzja najlepiej odpowiadałaby ich interesom. Praktyka słusznie przypisana przez Prezesa Urzędu powodowi wyraźnie godziła w interesy konsumentów. Twierdzenia apelacji dotyczące intencji powoda są gołosłowne i nie wskazują za zasadność obniżenia kary poniżej poziomu przyjętego w decyzji. Okoliczności takiej nie stanowi też fakt zaprzestania stosowania przez pozwanego przedmiotowej praktyki w dniu 10 grudnia 2012 r. Fakt wzięcia jej pod uwagę przez Prezesa Urzędu wynika z samej sentencji decyzji. Brak też podstaw do uznania, iż okoliczność ta nie została uwzględniona przez pozwanego w sposób dostateczny. W tym kontekście wskazać należy, że bezprawność przedmiotowej praktyki nie mogła być przedmiotem uprawnionego sporu, a kontynuowanie jej stosowania po interwencji organu ochrony konsumentów byłoby dla powoda autodestrukcyjne.

Podniesione w petitum apelacji, zarzut naruszenia przez zaskarżone orzeczenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 uokik, a także zarzuty objęte punktem 3 uzasadnienia apelacji są chybione.

Punkty 4 i 5 uzasadnienia apelacji obejmują zarzuty rzekomo bezzasadnego uznania przez SOKiK, iż << hasła: „bez BIK”, „także dla osób z komornikiem”, sugerowały konsumentom bezwarunkową dostępność pożyczki dla wszystkich zainteresowanych osób>> (k. 218v.) oraz, że <<slogan reklamowy „Wczasy gratis do każdej pożyczki” wprowadzał w błąd>> (k. 219v.).

W punkcie III zaskarżonej decyzji za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznano działanie powoda <<polegające na zastosowaniu w reklamach pożyczki hasel: „pożyczka tylko na dowód”, „bez BIK”, „także dla osób z komornikiem”>>, które zdaniem Prezesa Urzędu „mogą wprowadzać konsumenta w błąd poprzez wywołanie u niego błędnego przekonania o pewności

uzyskania kredytu bez względu na wynik oceny ryzyka kredytowego, co stanowi niedozwoloną praktykę rynkową określoną w art. 4 ust. 1 i 2 w zw. z art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 roku o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym>>.

W punkcie IV decyzji za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznano działanie powoda <<polegające na zastosowaniu reklamy pożyczki hasła „Wczasy gratis do każdej pożyczki”, podczas gdy na reklamach wraz z informacją napisaną bardzo drobną czcionką, że „w trakcie promocji każdy klient otrzyma gratis Bon promocyjny upoważniający do 7 noclegów dla 2 osób w wybranym hotelu. Minimalna pożyczka upoważniająca do otrzymania Bonu to 100 zł. Szczegóły u agentów K.(...). Czas promocji ograniczony, decyduje data złożenia wniosku o pożyczkę Ekspres Kasa”>>, która w przekonaniu Prezesa Urzędu z uwagi na „nieprzekazanie przez przedsiębiorcę w sposób jasny, istotnych informacji dotyczących pożyczki - stanowi niedozwoloną praktykę rynkową określoną w art. 4 ust. 1 i ust. 2 w zw. z art. 6 ust. 1 i ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 roku o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym”.

Analizę zarzutów apelacji dotyczących punktów III i IV decyzji rozpocząć należy od wskazania, że racjonalny przedsiębiorca nie oczekuje tego, że konsument zapozna się z całokształtem jego przekazu reklamowego. Konstruując swój przekaz winien on uwzględnić to, że poszczególne jego części mogą odrywać się od kontekstu i liczyć się z tym, że zjawisko to doprowadzić może ono zaburzenia obrazu rzeczywistości w percepcji konsumenta. Postawienie przed przedsiębiorcą takiego wymagania jest uzasadnione zwłaszcza wówczas, gdy sam podejmuje on działania zmierzające do zakłócenia obrazu rzeczywistej sytuacji poprzez relatywne zmniejszenie intensywności przekazu dotyczącego informacji szczególnie przydatnych z punktu widzenia konsumenta. Naruszenie tak określonych wymagań uzasadniać może zarzut stosowania nieuczciwych praktyk rynkowych.

Odnosząc się do deliktu stypizowanego w punkcie III decyzji, Sąd Apelacyjny wskazuje, że podziela zapatrywanie Prezesa Urzędu, iż <<zakwestionowane reklamy mogą kształtować mylne wyobrażenie konsumentów o szerokiej dostępności oferty spółki. Mogą bowiem sugerować bezwarunkowe udzielenie pożyczki „bez BIK”, co sugeruje brak sprawdzania wnioskodawcy w bazie dłużników i „także dla osób z komornikiem”, co sugeruje, że nie jest brane pod uwagę zadłużenie pożyczkobiorcy, wobec którego dokonano zajęcia komorniczego. Niewątpliwie użyte hasła, w połączeniu z hasłem „pożyczka tylko na dowód”, sugerują łatwiejszą, a przez to szybszą procedurę uzyskania pożyczki aniżeli w przypadku weryfikowania sytuacji finansowej potencjalnego pożyczkobiorcy. Dlatego też pod wpływem zakwestionowanych reklam przeciętny konsument mógł zostać wprowadzony w błąd co do pewności uzyskania pożyczki od przedsiębiorcy. Błąd ten mógł jednocześnie mieć wpływ na podjęcie przez niego decyzji dotyczącej umowy, której w przeciwnym razie by nie podjął.>> (s. 26 decyzji).

W percepcji przeciętnego konsumenta osoby, które mogłyby obawiać się odmowy udzielenia pożyczki z uwagi na treść wpisów w BIK, prowadzenie wobec nich egzekucji komorniczej lub obowiązek sprostania jakimkolwiek oczekiwaniom pożyczkodawcy wykraczającym poza okazanie dowodu osobistego postrzegane są jako grupa mająca największe trudności z uzyskaniem pożyczki. Przekaz akcentujący, że wskazane kryteria nie są uwzględniane przy podejmowaniu decyzji o udzieleniu pożyczki prowadzi zatem przeciętnego konsumenta do wniosku, że każdy kto posiada dowód osobisty uzyska pożyczkę, co było niezgodne z rzeczywistym stanem rzeczy. Ograniczenie procedur weryfikacyjnych dotyczących sytuacji finansowej konsumenta stanowi czynnik zachęcający go do nawiązania kontaktu z przedsiębiorcą. Wskazane zafałszowanie obrazu rzeczywistości w świadomości konsumenta dawało mu zatem impuls do podjęcia decyzji dotyczącej usługi, z której przy braku błędu wywołanego zachowaniem przedsiębiorcy nie podjąłby.

Sąd Apelacyjny uznał, że Prezes Urzędu, uzasadniając rozstrzygnięcie zawarte w punkcie IV decyzji, słusznie stanął na stanowisku, że „z jednej strony element wyeksponowany w sposób przyciągający wzrok czy słuch nie może być sam w sobie nieprawdziwy bądź niejasny czy dwuznaczny w odbiorze konsumentów, a z drugiej wyjaśnienie wykluczające błąd nie może odbywać się przez nieczytelną wskazówkę, która realnie rzecz biorąc i tak nie jest dostrzegalna lub niejasna dla przeciętnego konsumenta” (s. 31 decyzji). Nie można zgodzić się ze stanowiskiem powoda, że <<ewentualny fakt, że konsument „nie doczytał” informacji, obciąża konsumenta>> (k. 219v.).

Podnieść należy, iż posłużenie się przez przedsiębiorcę kategorycznym sformułowaniem „WCZASY GRATIS do każdej pożyczki” (k 21 I akt adm.) prowadzi do wniosku, że w oparciu o nią można wyrobić sobie obraz całokształtu przesłanek, od spełnienia których uzależniona jest możliwość skorzystania z oferty powoda na relewantnej płaszczyźnie. Słowa „gratis” i „każdej” nie są pozbawione treści. W warstwie semantycznej istnieje sprzeczność pomiędzy cytowanym sloganem a ograniczeniami możliwości skorzystania z przedmiotowej oferty, które opisane zostały rażąco mniejszą czcionką w tym samym materiale reklamowym. Podkreślić należy, że różnica w wielkości relewantnych czcionek była bardzo duża. Uwzględnienie obu tych elementów prowadzi do wniosku, że stanowisko SOKiK oraz Prezesa Urzędu na relewantnej płaszczyźnie jest trafne.

Ze wskazanych względów, podniesione w petitum apelacji zarzuty naruszenia przez zaskarżone orzeczenie art. 233 § 1 kpc, w relewantnym zakresie, oraz art. 24 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 3 uokik w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 oraz 5 ust. 1 unpr, a także art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 uokik w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 oraz art. 6 ust. 1 i ust. 3 pkt 1 unpr są nieuprawione. Nietrafne są też zarzuty objęte punktami 4 i 5 uzasadnienia apelacji.

W apelacji nie podniesiono zarzutów dotyczących nieprawidłowości wyroku SOKiK w zakresie rozstrzygnięcia związanego z punktami VII i II zaskarżonej decyzji, choć zostały one objęte zakresem zaskarżenia. Zastrzeżeń Sądu Apelacyjnego nie budzi prawidłowość rozstrzygnięcia Sądu I instancji na tej płaszczyźnie.

Prezes Urzędu słusznie uznał, że praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów było działanie powoda „polegające na podawaniu w umowie nieprawdziwych informacji o całkowitej kwocie do zapłaty poprzez informowanie, że opłata administracyjna stanowi całkowitą kwotę do zapłaty przez pożyczkobiorcę”.

Art. 5 pkt 8 ukk definiuje całkowitą kwotę do zapłaty przez konsumenta jako sumę całkowitego kosztu kredytu i całkowitej kwoty kredytu. Nie ulega zatem wątpliwości, że wskazywanie przez przedsiębiorcę, że tzw. opłata administracyjna stanowi całkowitą kwotę do zapłaty stanowiło nieuczciwą praktykę rynkową. Przedsiębiorca wprowadzając klienta w błąd na tej płaszczyźnie, w sposób nieuprawniony, prezentował swoją ofertę jako wyraźnie korzystniejszą niż miało to miejsce w rzeczywistości. Wykreowane przez powoda takiej rozbieżności między wyobrażeniami konsumenta a rzeczywistością mogło, rozsądnie rzecz oceniając, skłonić konsumenta do podjęcia decyzji dotyczącej umowy, której w braku takiego bezprawnego działania przedsiębiorcy nie podjąłby. Prawdopodobieństwo takiego oddziaływania badanego deliktu jest szczególnie duże w odniesieniu do analiz porównawczych obejmujących ofertę powoda i oferty jego konkurentów. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, Prezes Urzędu słusznie uznał, że zachowanie powoda na analizowanej płaszczyźnie stanowiło nieuczciwą praktykę rynkową, o której mowa w art. 4 ust. 1 i art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 unpr.

Trafne jest też zapatrywanie Prezesa Urzędu, że praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, stanowiło działanie powoda „polegające na niezamieszczaniu w reklamach pożyczki, które zawierają dane dotyczące rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania (r.r.s.o.), informacji o stopie oprocentowania kredytu wraz z wyodrębnieniem opłat uwzględnianych w całkowitym koszcie kredytu, całkowitej kwocie kredytu oraz informacji o czasie obowiązywania umowy, całkowitej kwocie do zapłaty przez konsumenta oraz wysokości rat”. Obowiązek zamieszczenie tych informacji w przedmiotowych materiałach reklamowych wprost wynikał z art. 7 ust. 1 i 2 ukk, a jego naruszenie utrudniało konsumentowi podjęcie świadomej decyzji dotyczącej umowy i skutkowało mogło podjęciem przez niego decyzji, której inaczej by nie podjął. Zasadnie zatem Prezes Urzędu stanął na stanowisku, że powód naruszył dyspozycją wynikającą z art. 7 ust. 1 pkt 1 i pkt 2 oraz ust. 2 pkt 1 i pkt 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim

Szczegółową analizę zarzutów apelacji dotyczących wysokości kar nałożonych zaskarżoną decyzją poprzedzić należy poczynieniem ogólniejszej uwagi, iż przy rekonstrukcji treści obowiązków spoczywających na przedsiębiorcy w relacjach z konsumentami, a także przy ocenie naganności jego uchybień na tej płaszczyźnie uwzględnić należy ich silne funkcjonalne zorientowanie. Od przedsiębiorcy prowadzącego działalność w branży pożyczkowej oczekiwać należy również dobrej wiary przy wywiązywaniu się z obowiązków, których beneficjentami mają być konsumenci

i wysokiej staranności przy ich realizacji. Rozmiary i charakterystyka szkód powstających w tej sferze stosunków społeczno-gospodarczych są bardzo dotkliwe. Z usług przedsiębiorców pożyczkowych korzystają często osoby w trudnej sytuacji życiowej, które powinny być objęte wzmoczoną ochroną przed nadużyciami.

Sąd Apelacyjny nie podziela zapatrywania powoda, iż w niniejszej sprawie wystąpiły okoliczności uzasadniające nałożenia kar w szczególnie niskiej wysokości. Chybiona jest w szczególności argumentacja powoda odwołująca się rzekomej nowości regulacji, które zostały przez niego naruszone. Wskazać należy, że ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym została uchwalona z dnia 23 sierpnia 2007 r., Prezes Urzędu wydał decyzję w dniu 31 grudnia 2013 r., a do zaniechanie żadnej z antykonkurencyjnych praktyk powoda, objętych decyzją, nie doszło przed 31 lipca 2012 r. Powód doprecyzował swoją argumentację na tej płaszczyźnie jedynie w zakresie deliktu objętego punktem V decyzji. Centralnym elementem przedstawionego przez niego wyводу jest twierdzenie, że przedmiotowy zarzut „nie znajduje swojego oparcia w przepisach Ustawy o k.k., a wynika jedynie z jednostronnej interpretacji” (k. 221v.), które powtórzone jest również jako uzasadnienie tezy o zasadności „znacznego obniżenia kwoty bazowej” (k. 223v.). Sąd Apelacyjny uznaje to twierdzenie za całkowicie chybione, a argumentację wskazującą na trafność stanowiska Prezesa Urzędu i SOKiK w tej kwestii przedstawił już w części uzasadnienia dotyczącej bezprawności praktyki objętej punktem V decyzji. Podkreślić należy, że od przedsiębiorcy działającego w branży pożyczkowej zasadnie oczekiwać można uwzględniania, przy dekodowaniu z przepisów konstytuujących jego obowiązki wobec konsumentów, względów funkcjonalnych i zachowania dobrej wiary przy ich realizacji. Przedsiębiorca przyjmujący taką postawę, zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie byłby zaskoczony stanowiskiem organu ochrony konsumentów i Sądów na badanej płaszczyźnie. Podkreślić należy, że wariant interpretacyjny przyjęty przez organy publiczne w analizowanej sferze nie zbliża się nawet do tzw. wykładni prawotwórczej i nie zawiera elementów nowości normatywnej.

Linii rozumowania powoda nie wspiera również efektywnie fakt opublikowania przez Prezesa Urzędu serii raportów dotyczących praktyk stosowanych przez przedsiębiorców pożyczkowych po wszczęciu postępowania zakończonego wydaniem badanej decyzji. Wskazane raporty nie stanowią źródła bezprawności praktyk powoda.

Nałożenie kar na powoda w wysokości niższej niż uczynił to Prezes Urzędu zaskarżoną decyzją z pewnością nie zapewniłoby realizacji ich celów. Nawet na poziomie ustalonym zaskarżoną decyzją wątpliwe jest by przedmiotowe kary przekreśliły ekonomiczną racjonalność dokonanych naruszeń. Delikty, których dopuścił się powód przynosiły mu wymierne korzyści poprzez doprowadzenie do wytworzenia w percepcji konsumentów obrazu jego oferty, który był korzystniejszy niż miało to miejsce w rzeczywistości lub bezprawnie odstraszały konsumentów od podejmowania i realizacji decyzji sprzecznych z interesem przedsiębiorcy. Zakres korzyści odniesionych przez powoda z analizowanych bezprawnych działań był nie mniejszy niż zakres szkód wyrządzonych przez nie konsumentom. Taki rozkład szkód i korzyści wywołanych badanymi naruszeniami, a także duża ich liczba i to, że tworzą one wyraźny wzorec antykonsumenckiego postępowania uzasadniają przypisanie powodowi bardzo wysokiego stopnia winy. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, w odniesieniu do praktyk objętych punktami III, IV i VII decyzji uprawnione jest stwierdzenie, iż powód działał w celu znacznego ograniczenia zdolności konsumentów do podjęcia świadomej decyzji i skłonienia ich tym samym do podjęcia decyzji dotyczącej transakcji, której inaczej by nie podjęli.

We wcześniejszej części uzasadnienia Sąd Apelacyjny wyjaśnił już przyczyny, dla których uznaje, że błędne jest zapatrywanie powoda, iż praktyka objęta punktem I decyzji nie wywarła „żadnego wpływu na sytuację konsumentów”.

Chybione są też argumenty powoda zmierzające do wykazania, że cele kar nałożonych za naruszenia, których zaniechał zostałyby osiągnięte nawet przy ich poważnym obniżeniu. W tym kontekście podkreślić należy, iż funkcje przedmiotowych kar nie ograniczają się do przymuszenia przedsiębiorcy do przestrzegania prawa.

Nie można też zasadnie zgodzić się z wywodami powoda wskazującymi na rzekomą sprzeczność między wysokością kar nałożonych zaskarżoną decyzją a Wytycznymi Prezesa Urzędu. Stanowisko powoda jest szczególnie nieuprawnione, jeśli chodzi o dokonanie obniżenia kar z uwagi na zaniechanie stosowania praktyki o 10%, a nie o 30%. W treści samych wytycznych jednoznacznie wskazano, iż obniżenie kar z powodu istnienia okoliczności łagodzących nie jest zabiegiem mechanicznym, a relewantne decyzje podejmowane powinny być z uwzględnieniem kontekstu sprawy. Zdaniem Sądu

Apelacyjny kontekst ten przemawia przeciwko obniżeniu wysokości kar w stopniu większym niż uczynił to Prezes Urzędu. Kwestia ta zastała już częściowo wyjaśniona we wcześniejszej części uzasadnienia, a częściowo stanowisko Sądu zostanie bliżej nakreślone w dalszej jego części.

Sąd Apelacyjny nie zgadza się również z zapatrywaniem powoda, iż kara za praktykę objętą punktem VII decyzji powinna zostać obniżona o kolejne 20% z tytułu aktywnego współdziałania powoda z Prezesem Urzędu, mającego przejawiać się w zaniechaniu stosowania relewantnej praktyki, z którego tytułu kara została już obniżona o 20%.

Brak uzasadnienia dla podwójnego kwalifikowania tego samego zachowania powoda i dwukrotnego obniżania kar. Zdaniem Sądu Apelacyjnego obniżenie przedmiotowej kary łącznie o 50% godziło by w prewencyjną i represyjną jej funkcję.

Biorąc pod uwagę wskazane wyżej elementy oraz wysokość przychodów powoda, które w 2012 r. wynosiły 37.931.670,48 zł, także to, że wysokość marż w branży pożyczkowej jest bardzo wysoka ani całkowitego poziomu represji za wszystkie naruszenia objęte zaskarżoną decyzją, ani dolegliwości poszczególnych kar nie można uznać za nadmierne. W tym kontekście wskazać można, że z materiałów reklamowych pozwanego wynika, że rrsu udzielanych przez niego w relewantnym okresie pożyczki wynosiła w jednym przypadku 23.000% (k. 21 I akt adm.), a w innym 5.705% (k. 21 I akt adm.).

Ze wskazanych względów zarzuty apelacji powoda objęte punktem 6 jej uzasadnienia, jak i zarzuty naruszenia przez zaskarżone orzeczenie art. 111 w zw. z art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik oraz nieuwzględnienia przez SOKiK okoliczności mających „wpływ na wymiar i wysokość wymiaru kary pieniężnej” są chybione.

W apelacji podniesiono też zarzut naruszenia przez zaskarżone orzeczenie art. 328 § 2 kpc poprzez nie odniesienie się w wyroku „do wszystkich zarzutów podniesionych przez powoda w odwołaniu, w szczególności zarzutów dotyczących zasad wymierzania kar pieniężnych”. Powód wyjaśnił przy tym, że zarzuty te przedstawił w apelacji. Luki w uzasadnieniu SOKiK mogły z powodzeniem zostać uzupełnione na etapie postępowania apelacyjnego, w którym w pełni realizowane było prawo stron do wysłuchania. Uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie SOKiK sprawy do ponownego rozpoznania byłoby więc rozwiązaniem niewłaściwym.

Na uwzględnienie nie zasługuje również apelacja pozwanego.

W apelacji podniesiono zarzut naruszenia przez zaskarżone orzeczenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 uokik oraz art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik, a także przedstawiono rozbudowany wywód zmierzający do wykazania, że SOKiK niesłusznie stanął na stanowisku, iż praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów może być wyłącznie dalsze stosowanie postanowienia wpisanego do relewantnego rejestru przez przedsiębiorcę, który uczestniczył w postępowaniu zakończonym wpisem i w stosunku, do którego prawomocnym wyrokiem orzeczono zakaz stosowania w obrocie z konsumentami postanowienia o treści wpisanej do rejestru.

W świetle aktualnego orzecznictwa Sądu Najwyższego, które zdaniem Sądu Apelacyjnego w niniejszym składzie jest słuszne, przedstawione stanowisko Prezesa Urzędu musi zostać uznane za nietrafne.

W tym kontekście wskazać należy, że Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 20 listopada 2015 r., III CZP 17/15 stanął na stanowisku, że „odmienność interesów reprezentowanych po stronie czynnej i biernej postępowania w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone daje podstawę do zajęcia stanowiska, że - jakkolwiek brzmienie art. 479⁴³ k.p.c. nie przewiduje odpowiedniego zróżnicowania trzeba w ramach wykładni dokonać jego teleologicznej redukcji. Powinna ona skutkować przyjęciem, że przewidziana w tym przepisie rozszerzona podmiotowo prawomocność materialna wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone działa jednokierunkowo, tj. na rzecz wszystkich osób trzecich, ale wyłącznie przeciwko pozwanemu przedsiębiorcy, przeciwko któremu ten wyrok został wydany. W efekcie omawiany wyrok działa na rzecz wszystkich, tj. strony powodowej i wszystkich osób trzecich, ale tylko przeciwko konkretnemu pozwanemu przedsiębiorcy.” Sąd Apelacyjny przychylił się do poglądu Sądu Najwyższego, że „ograniczenie działania

prawomocności wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone wyłącznie do pozwanego przedsiębiorcy oznacza, że niekorzystne skutki tego wyroku kierowane są jedynie do tego podmiotu, który miał zapewnione prawo do wysłuchania w postępowaniu.”

Podkreślić należy, że przedstawiona uchwała Sądu Najwyższego nie stoi w sprzeczności z treścią wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie C#119/15, Biuro (...) sp. z o.o. sp.k. w D. przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (ECLI:EU:C:2016:987). W orzeczeniu tym Trybunał Sprawiedliwości, odpowiadając na pytanie prejudycjalne zadane przez Sąd Apelacyjny w Warszawie, stanął na stanowisku, iż „artykuł 6 ust. 1 i art. 7 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich w związku z art. 1 i 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/22/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie nakazów zaprzestania szkodliwych praktyk w celu ochrony interesów konsumentów należy w świetle art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie temu, by stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem sądu i wpisanych do krajowego rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone mogło zostać uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy, który nie brał udziału w postępowaniu zakończonym wpisem owych postanowień do wspomnianego rejestru, za działanie bezprawne, stanowiące podstawę nałożenia kary pieniężnej z tego tytułu, pod warunkiem – czego zweryfikowanie należy do sądu odsyłającego – że przedsiębiorcy temu przysługuje skuteczny środek prawny zarówno przeciwko decyzji uznającej tożsamość porównywanych postanowień, obejmujący kwestię, czy – przy uwzględnieniu wszystkich istotnych okoliczności właściwych danej sprawie – owe postanowienia są materialnie identyczne, zwłaszcza pod względem wywoływanych przez nie szkodliwych dla konsumentów skutków, jak i przeciwko decyzji ustalającej w danym wypadku kwotę kary pieniężnej.”

Przedmiotowe pytanie zostało zadane postanowieniem z dnia 19 listopada 2014 r., a więc przed wydaniem przez Sąd Najwyższy wskazanej uchwały, w okresie gdy linia orzecznicza polskiej judykatury nie była ustalona. Odpowiedź na pytanie prejudycjalne mogła mieć w tym okresie węzłowe znaczenie dla wykładni prawa polskiego.

Sąd Najwyższy w powołanej uchwale, odnosząc się do tego pytania trafnie wskazał, że jest ono aktualne „przy założeniu, że wynikająca z art.479⁴³ KPC rozszerzona podmiotowo prawomocność materialna wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone działa nie tylko przeciwko pozwanemu przedsiębiorcy, ale także każdemu innemu przedsiębiorcy, oraz że pod względem przedmiotowym prawomocność materialna takiego wyroku obejmuje nie tylko konkretne uznane za niedozwolone postanowienie konkretnego wzorca umowy, lecz również każde inne tożsame treściowo postanowienie wzorca umowy, a ponadto że przedmiotowy i podmiotowy zakres skutków uznania postanowienia wzorca umowy za niedozwolone w ramach kontroli abstrakcyjnej determinuje przedmiotowy i podmiotowy zakres działania zakazu stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumenta określonej w art. 24 ust. 2 pkt 1 OchrKonkurU”.

Analiza treści wyroku Trybunału Sprawiedliwości nie daje w podstaw do przyjęcia, że zasada efektywności prawa unijnego nakazuje akceptację wariantu interpretacyjnego odmiennego od tego, który za właściwy uznał Sąd Najwyższy. Wywody Trybunału Sprawiedliwości odnoszą się do tego, czy relewantne unijne unormowania „stoją (...) na przeszkodzie temu, by stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem sądu i wpisanych do krajowego rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone mogło zostać uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy, który nie brał udziału w postępowaniu zakończonym wpisem owych postanowień do wspomnianego rejestru, za działanie bezprawne, stanowiące podstawę nałożenia kary pieniężnej z tego tytułu”. Nie wynika z nich w żaden sposób by wprowadzenie do krajowych systemów prawnych takich rozwiązań było obowiązkiem państw członkowskich. Brak też przekonujących argumentów wskazujących, że uwzględnienie wskazanej uchwały Sądu Najwyższego prowadzi do obniżenia poziomu efektywności przyjętych w prawie polskim reguł ochrony konsumenta poniżej standardów wynikających z prawa Unii Europejskiej.

Zgodnie z powołaną uchwałą Sądu Najwyższego, prawo polskie nie przewiduje rozwiązań analogicznych do tych, które opisano w cytowanym fragmencie uzasadnienia wyroku Trybunału Sprawiedliwości. Fakt, że w orzeczeniu tym przesądzono, iż ich ewentualne wprowadzenie do krajowego porządku prawnego nie naruszałoby prawa unijnego nie ma znaczenia dla rozpatrywanej sprawy.

Rozważania zaprezentowane przez Trybunał Sprawiedliwości nie podważają prawidłowości analiz, które doprowadziły polski Sąd Najwyższy do przyjęcia wskazanego stanowiska nawet na czysto teoretycznej płaszczyźnie.

Do zwodniczych wniosków prowadzić może proste zestawienie fragmentów wskazanych orzeczeń. W tym kontekście wskazać należy, iż Trybunał Sprawiedliwości stwierdził, iż „nie można utrzymywać, że system krajowy taki jak ten, w który wpisuje się postępowanie główne, narusza przysługujące przedsiębiorcom prawo do obrony lub zasadę skutecznej ochrony sądowej” (pkt 43). Sąd Najwyższy uzasadnił natomiast swoje stanowisko potrzebą zapewnienia prawa do wysłuchania i wskazał, że gwarantowane jest ono na poziomie konstytucyjnym (art. 45 ust. 1), w art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz w art. 47 ust. 2 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

Sprzeczność stanowisk Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Najwyższego jest jednak pozorna. Treść przedmiotowych standardów ochrony praw podstawowych na poziomie krajowym i unijnym nie musi być identyczna. Na analizowanej płaszczyźnie, prawo unijne nie stoi na przeszkodzie zapewnieniu w krajowych porządkach prawnych gwarancji prawa do obrony, prawa do wysłuchania i zasady skutecznej ochrony prawnej idących dalej aniżeli analogiczne standardy ochronne przyjęte w prawie Unii Europejskiej. Przyjęcie, że kierunek wykładni odrzucony przez Sąd Najwyższy nie pozostaje w sprzeczności z prawem unijnym, nie prowadzi do wniosku, że jest on zgodny z prawem polskim.

Podkreślić należy też, że Trybunał Sprawiedliwości nie badał bezpośrednio zgodności prawa polskiego w prawem unijnym, lecz dokonywał wykładni prawa Unii Europejskiej. Poza płaszczyznę oddziaływania prawa unijnego na krajowe porządki prawne, ustalenia Trybunału dotyczące treści prawa polskiego mają zatem jedynie pomocniczy charakter i nie są wiążące dla sądów krajowych. Wskazać należy, iż Trybunał Sprawiedliwości zastrzegł, że jego stanowisko dotyczące prawa polskiego opiera się na przedłożonych mu informacjach, „których zweryfikowanie należy do sądu odsyłającego” (pkt 43).

Na tym tle uwidacznia się też to, że odpowiedź udzielona przez Trybunał Sprawiedliwości zachowuje walor użyteczności na obecnym etapie rozwoju prawa polskiego, a więc w stanie, dla którego ukształtowania się węzłowe znaczenie miała powołana uchwała Sądu Najwyższego. Orzeczenie unijne wytyczyło granice, w których polska judykatura mogłaby bez naruszania prawa unijnego zmienić swoje stanowisko w przedmiotowej kwestii. W ich ramach mieściłoby się przyjęcie kierunku analitycznego zasadniczo odmiennego, od tego który zaaprobował Sąd Najwyższy. Z wywodów Trybunału Sprawiedliwości wynika natomiast, że niedopuszczalne byłoby uznanie, że wystarczające do zapewnienia przedsiębiorcom poziomu ochrony wymaganego przez prawo unijne jest przyjęcie, iż zakres sądowego badania tożsamości relewantnych klauzul ograniczać się może „wyłącznie do zwykłego formalnego porównania badanych postanowień z tymi widniejącymi w rejestrze” (pkt 42).

Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie podziela też stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z 7 marca 2017 w sprawie III SK 1/15, iż <<art. 24 ust. 2 pkt 1-3 uokik (...) jedynie wylicza w sposób przykładowy zachowania przedsiębiorców, jakie mogą naruszać zakaz praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów z art. 24 ust. 1 uokik („Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności: 1) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone [...]). Zrezygnowano bowiem ze sformułowania „za praktykę uważa się w szczególności”, analogicznego do sformułowania użytego w odniesieniu do nazwanych czynów nieuczciwej konkurencji. Skoro zaś art. 24 ust. 2 uokik rozumie przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów „godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy”, to konieczne jest stwierdzenie sprzeczności z prawem zachowania przedsiębiorcy. Przepis art. 24 ust. 2 uokik nie jest bowiem, jak na razie, kwalifikowany jako samoistne źródło bezprawności zachowań przedsiębiorców. Gdyby przepis zakazywał praktyk naruszających

zbiorowe interesy konsumentów (tak jak zakazuje porozumień ograniczających konkurencji oraz nadużywania pozycji dominującej), bez odwołania do przesłanki bezprawności przy definicji praktyki, wówczas – analogicznie jak ma to miejsce w sprawach z zakresu ochrony konkurencji – wyliczenie z art. 24 ust. 2 pkt 1-4 uokik można byłoby traktować jako egzemplifikację klauzuli generalnej i nie byłoby potrzeby sięgania do innych aktów prawnych w poszukiwaniu źródła „bezprawności” zachowania przedsiębiorcy.>>

W wyroku z 7 marca 2017 r. Sąd Najwyższy wskazał też, że „art. 24 ust. 2 uokik nie jest samoistnym źródłem bezprawności praktyk wymienionych w jego punktach 1-4 (obecnie), zaś z uchwały III CZP 17/15 wynika, że rozszerzona prawomocność działa tylko na niekorzyść konkretnego przedsiębiorcy, który był stroną postępowania zakończonego wpisem postanowienia do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, to sąd krajowy orzekający w sprawie z odwołania od decyzji Prezesa UOKiK stwierdzającej naruszenie zakazu z art. 24 ust. 1 uokik przez praktykę, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 uokik nie ma obowiązku dokonywania prounijnej wykładni art. 24 uokik (celem zapewnienia zgodności tego przepisu z prawem unijnym) w tym kierunku, by zachowanie przedsiębiorcy opisane w art. 24 ust. 2 pkt 1 uokik uznać za bezprawne z mocy wyłącznie przepisu”

Zgodnie z przedstawionym stanowiskiem Sądu Najwyższego, które Sąd Apelacyjny podziela uznać należy, że pozwany nie wykazał bezprawności praktyk powoda objętych punktem VI analizowanej decyzji. Klauzula uznana we wskazanej części decyzji za tożsamą z wpisaną do rejestru, nie została umieszczona w nim w wyniku postępowania prowadzonego przeciwko powodowi. Sam fakt ewentualnej tożsamości stosowanej przez powoda klauzuli z klauzulą wpisaną do rejestru prowadzonego przez Prezesa UOKiK nie przesądzałyby o jej bezprawności. Uchylenie punktu VIII.6 decyzji jest oczywistą konsekwencją uchylenia jej punktu VI.

Ze wskazanych względów, Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 kpc orzekł jak w sentencji. Orzeczenie o kosztach oparto na podstawie art. 100 kpc.

Marek Kolasiński Jan Szachułowicz Maciej Kruszyński